

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

ČINJENJE SEDŽDE

GLAVE

ničičenja (činjenja ili činjenje sedžde zbog čitanja, učenja nekih odlomaka) Kur'ana, i njezinoga običaja (tj. i GLAVE hadisa u kojima se objašnjava da je nju, ničicu, sedždu običavao činiti Muhamed a.s. prilikom čitanja, učenja tih nekih odlomaka iz Kur'ana).

(Ta ničica, sedžda zove se ničica čitanja, učenja - "sedždei tilave". Ona je po hanefijama "vadžib" - obavezna dužnost.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, rekao je: pričao nam je Gunder, rekao je: pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Esveda od Abdullaha (sina Mes'uda), bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Pročitao (Proučio) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (poglavlje koje se zove) Nedžm u Mekji pa je ničičio u njoj (obavio je sedždu, tj. u njemu, u tom poglavlju pročitavši, proučivši zadnji odlomak), i ničičio je (učinio je sedždu) ko je (bio) sa njim osim (jednoga) starca (koji) je uzeo šaku od pijeska (šaku pijeska), ili prašine i podigao ga je k svome čelu i rekao je: "Dosta je meni ovo." Pa sam ga vidio poslije toga ubio se je nevjernikom (tj. ubijen je kao nevjernik).

GLAVA

ničice (sedžde u suri - poglavlju koje se zove) Tenzilussedžde.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, rekao je: pričao nam je Sufjan od Sa'da, sina Ibrahima, od Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) čita u petak u molitvi zore - sabahu (poglavlje Kur'ana) "Elif lam mim tenzilussedžde" i (poglavlje koje počinje riječima:) "Hel eta alel-insani".

GLAVA

ničice (sedžde poglavlja) Sad.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, i Ebu Numan, rekla su njih dva: pričao nam je Hamad od Ejuba, od Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

"Sad" (poglavlje) nije od odlučnosti ničičenja, a već sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) ničiči (čini sedždu) u njoj (u toj suri, tj. u tom poglavlju)."

GLAVA

ničice "Nedžma" (poglavlja).

Rekao ga je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Esveda, od Abdullaha (sina Mesuda), bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pročitao (proučio) poglavlje "Nedžm", pa je ničičio (učinio, pao na sedždu) u njemu (tj. zbog njega), pa nije ostao (ni) jedan (čovjek) od naroda (da je drukčije postupio) osim (tako da) je ničičio (učinio sedždu). Pa je uzeo (jedan) čovjek od naroda (toga tude) šaku od pjeska (šaku pjeska), ili praha (prašine) pa ga je podigao k svome čelu i rekao je:

"Dosta je meni ovo."

(Mjesto da je spustio čelo na zemlju, na tle, on je uzeo šaku pijeska, ili praha pa ga je prinio čelu i tako ničičio, činio sedždu ne htijući spustiti glave na tle.)

Pa zaista već sam ga vidio poslije ubio se je nevjernikom (ubijen je kao nevjernik na Bedru jer se borio u redovima nevjernika protiv muslimana, pa je u borbi ubijen i prepoznat).

GLAVA

ničičenja (činjenje sedžde) muslimana sa idolopoklonicima, a idolopoklonik je poganstvo (nečistoća, tj. on je pogan, nečist), nije njemu čišćenje (tj. on nema čišćenja, on se ne čisti).

A bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njega (s njim, bio je običaja da) ničiči (čini sedždu) na (stanju) bez čišćenja.

(To znači da Ibnu Umer činjaše ničicu, sedždu poslije proučenoga odlomka ničice, sedžde - "ajetussedžde" bez abdesta, bez ritualnoga čišćenja. U ovome se nije slagao s njim niko osim Šab'ije.)

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis, rekao je: pričao nam je Ejub od 'Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ničičio (činio sedždu) za (poglavlje) "Nedžm" i ničičili su sa njim muslimani, i idolopoklonici, i duhovi i ljudi. A predao (tj pričao) ga je Ibnu Tahman od Ejuba.

GLAVA

(onoga) ko je pročitao ničicu (tj. odlomak Kur'ana za koji se čini ničica - sedžda), a nije ničičio (nije učinio sedžde).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Davuda, Ebu Rebi', rekao je: pričao nam je Ismail, sin Džafera, rekao je: izvijestio nas je Jezid, sin Husajfeta, od Ibnu Kusejta, od 'Ata-a, sina Jesara, da je on izvijestio njega da je on pitao Zejda, sina Sabita, bio zadovoljan Allah od njega, (o ničici, sedždi za odlomak u "Nedžmu") pa je tvrdio da je on pročitao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (poglavlje) "Venedžmi" pa nije ničičio (nije pao na sedždu) u njemu (tj. za njega).

(Na osnovu ovoga neki tvrde da nije vadžib - obavezno činiti sedždu za odlomak na kraju "Nedžma".)

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebi Ijasa, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Abdullaha sina Kusejta, od Ata-a, sina Jesara, od Zejda, sina Sabita, rekao je:

Pročitao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (poglavlje) "Venedžmi" pa nije ničičio (nije učinio sedždu) u njemu (za njega, za odlomak na kraju toga poglavlja).

(Riječ "Nedžm" znači zvijezda, a "Venedžmi" znači: "Tako mi zvijezde." To je početni odlomak toga poglavlja.)

GLAVA

ničice (sedžde zbog odlomka poglavlja koje počinje sa riječima: "Kada se nebo rascijepilo (tj. rascijepi)").

PRIČAO NAM JE Muslim i Muaz, sin Fedaleta, rekla su njih dva: izvijestio nas je Hišam od Jahja-a, od Ebu Selemeta, rekao je: vidio sam Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) je pročitao (proučio poglavlje) "Kada se je nebo rascijepilo.", pa je ničičio (pao na sedždu) u njemu. Pa sam rekao:

"O Ebu Hurejrete, zar te nisam vidio (da) ničičiš (činiš sedždu)?" Rekao je: "Da nisam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) ničiči (čini sedždu), ne bih ničičio (ni ja)."

GLAVA

(onoga) ko je ničičio (činio sedždu) zbog ničičenja (činjenja sedžde) čitača.

A rekao je Ibnu Mes'ud Temimu, sinu Hazlema, a on je dječak, pa je pročitao njemu ničicu (tj. odlomak za koji treba učiniti ničicu, sedždu) pa je rekao (Ibnu Mes'ud): "Ničiči (Učini sedždu ti pa da i mi ničičimo) pa (tj. jer) zaista si ti naš vođa (u njoj, u ničici, u sedždi)."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) čita (uči) nama (takvo) poglavlje (što) je u njemu ničica (sedžda), pa ničiči (učini sedždu on) i ničičimo (učinimo i mi svi skupa tako) da ne nalazi jedan (od) nas mjesta (za stavljanje na tle, tlo) svoga čela.

GLAVA

stiske (tjeskobe) ljudi kada je pročitao (proučio) vođa (odlomak za koji treba učiniti) ničicu (sedždu).

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Adema, rekao je: pričao nam je Alija, sin Mushira, rekao je: izvijestio nas je Ubejduh od Nafi'a, od Ibnu Umera, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) pročita (prouči) odlomak za koji treba učiniti ničicu (sedždu), a mi smo kod njega, pa ničiči (čini sedždu) i ničičimo (činimo i mi sedždu) sa njim, pa se stiskamo (prijesnimo tako) da ne nalazi jedan (od) nas za svoje čelo mjesta (da) ničiči (čini sedždu) na njemu.

GLAVA

(onoga) ko je vidio (tj. ko je mislio, bio mišljenja, smatrao) da Allah - moćan je i veličajan je (On) - nije obavezao (nije zadužio sa) ničičenjem (činjenjem sedžde ako se pročitaju, prouče određeni odlomci, ajeti Kur'ana).

A reklo se 'Imranu, sinu Husajna: "Čovjek čuje (odlomak za koji treba učiniti) ničicu (sedždu), a nije sjeo zbog nje (ničice, tj. a nije sjeo s namjerom da je sluša, treba li ničičiti, učiniti sedždu kada je čuo da se pročitala, proučila)?" Rekao je ('Imran): "Zar si vidio (tj. Zar si mislio, zar misliš) da je sjeo zbog nje (tj. zbog odlomka ničice, sedžde, da ga sluša - da bi trebao)?" Kao da on ('Imran) neće ga zahtijevati na njega (tj. ne smatraše ničicu, sedždu obaveznim, dužnim činom na slušača koji je sjeo s namjerom da sluša čitanje, učenje odlomka za koji se čini ničica - sedžda).

A rekao je Selman (kada se jednom našao u društvu koje je proučilo odlomak i ničičilo - učinilo sedždu, a on nije ničičio - učinio sedždu): "Nismo zbog ovoga došli." A rekao je Usman, bio zadovoljan Allah od njega (s njim): "Ničica (Sedžda) je samo na (onoga obavezna) ko ju je slušao (namjerno)." A rekao je Zuhrija: "Neće ničičiti (drukčije) osim da bude čist. Pa kada si ničičio (tj. kada ničičiš, činiš sedždu), a ti si u prisutnosti (tj. kod kuće, nisi na putovanju), pa okreni se prema Strani (kibli, Kjabi). Pa ako si bio (tj. ako budeš) jahač, pa nije na tebe (griješ da učiniš ničicu, sedždu na jahačoj životinji bez obzira) gdje je bilo tvoje lice (okrenuto u času ničice, sedžde na konju, tj. makar ne bilo okrenuto prema kibli). A bio je Saib, sin Jezida (običaja da) neće ničičiti (činiti sedždu) zbog ničičenja pripovjedača (tj. zbog toga ako vaiz, propovjednik u propovjedi pročita odlomak zbog kojega treba učiniti ničicu-sedždu).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, rekao je: izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio me Ebu Bekjr, sin Ebu Mulejkjeta, od Usmana, sina Abdurahmana, Tejmije od Rebiata, sina Abdullaha sina Hudejra, Tejmije - rekao je Ebu Bekjr (sin Ebu Mulejkjeta): A bio je Rebiate od najboljih ljudi (tj. najbolji čovjek) - (izvijestio me pričajući) o (slučaju) što je prisustvovao Rebi'ate (petkom u bogomolji gdje je Umer klanjao kao vođa, pa je čuo) od Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), (da) je pročitao (proučio) petkom na govornici poglavlje "Nahl" (Pčele), te kada je došao (u čitanju odlomku, odlomka za koji se treba učiniti) ničicu (ničica, sedžda), sišao je pa je ničičio (učinio sedždu) i ničičili su ljudi. Te kada je bila iduća džuma (iduću petak), čitao (pročitao) ju je (tj. pročitao je istu suru, isto poglavlje), te kada je došla ničica (odlomak ničice), rekao je:

"O ljudi, zaista mi prolazimo pokraj ničičenja, pa ko je ničičio (tj. ko bude ničičio), pa već je pogodio; a ko nije (tj. ko ne bude) ničičio (učinio sedždu), pa nema grijeha na njega (tj. nema mu grijeha)." A nije ničičio (tada ni) Umer, bio zadovoljan Allah od njega (s njim). A povećao (dodao) je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima): "Zaista Allah nije strogo propisao (nije uzakonio) ničičenje osim (u slučaju) da hoćemo (mi)."

GLAVA

(onoga) ko je pročitao (proučio) ničicu (tj. odlomak ničice-sedžde) u molitvi pa je ničičio u njoj (tj. u molitvi, u toku molitve za pročitani odlomak ničice; ili: pa je ničičio za njega, zbog pročitana odlomka posebnu ničicu-sedždu u molitvi).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Mu'temir, rekao je: čuo sam moga (tj. svoga) oca, rekao je: pričao mi je Bekjr od Ebu Rafi'a, rekao je: klanjao sam sa Ebu Hurejretom tminu (tj. molitvu tmine), pa je čitao (učio) "Kada se nebo rascijepi.", pa je ničičio (u molitvi posebnu ničicu zbog odlomka ničice koji se nalazi u tom poglavlju); pa sam rekao:

"Šta je ova (ničica, tj. Kakva je ovo ničica-sedžda)?" Rekao je: "Ničičio sam za njega (za ovaj odlomak, tj. ničičio sam ovu ničicu) ozadi (iza) Ebul-Kasima, pomilovao ga Allah i spasio, pa ću neprestano (da) ničičim u njoj (u molitvi zbog ovoga odlomka iz ovoga poglavlja) dok ga sretnem (na sudnjem danu, tj. dok ne umrem, sve do smrti)."

(Veli se da je to bilo na jaciji uoči petka.)

GLAVA

(onoga) ko nije našao mjesta za ničičenje od stiske (zbog tjeskobe, stiske).

PRIČAO NAM JE Sadekate, rekao je: izvijestio nas je Jahja od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih (s njima), rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaj da) čita (uči) poglavlje koje (je takvo da) u njemu (ima) ničica (sedžda), pa ničiči i ničičimo (i mi sa njim tako) da ne nalazi jedan (od) nas (nikakvoga) mjesta za stavljanje (na tle, tlo) svoga čela.

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVE

skraćivanja.

(To jest: skraćivanja obaveznih molitava, fardova koji imaju četiri rekjata, stajanja na dva rekjata u putovanju.)

GLAVA

(onoga) što je došlo o skraćivanju (o kraćem klanjanju četverorekjatnih molitava), i koliko će ostati (putnik) da bi kratio?

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Ebu Avante od Asima i Husajna, od 'Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Ostao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (prilikom osvajanja Mekje) devetnaest (dana), krati (tj. ostao je krateći, skraćujući četiri rekjata na dva rekjata u fardova od četiri rekjata); pa mi kada smo putovali (tj. kada putujemo) devetnaest (dana), kratili smo (skraćujemo), a ako smo povećali, upotpunili smo (tj. a ako putujemo više od devetnaest dana, ne skraćujemo nego klanjamo u cijelosti i fardove od četiri rekjata).

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Enesa (da) govori:

Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, iz Medine ka Mekji (odlazeći), pa klanjavaše po dva naklona (rekjata, sve) dok smo se vratili k Medini (iz Mekje). Rekao sam: "Ostali ste (boravili ste svakako) u Mekji (jednu) stvar (tj. Ostali ste u Mekji nešto vremena)?" Rekao je: "Ostali smo u njoj deset (dana)."

GLAVA

molitve u Mini (na Mini, mjestu nedaleko od Mekje).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: izvijestio me Nafi' od Abdullaha (sina Umera), bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Klanjao sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u Mini dva naklona (dva rekjata fardove od četiri rekjata, i tako sam isto klanjao) i (sa) Ebu Bekjrom, i Umerom i sa Usmanom početkom (tj. u prvom dijelu) njegova zapovjedništva (hilafeta), zatim je upotpunio nju (molitvu, tj. zatim je Usman na kraju svoje vladavine počeo na Mini da klanja bez skraćivanja i fardove od četiri rekjata).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je: obavijestio nas je Ebu Ishak, rekao je: čuo sam Hariseta, sina Vehba, rekao je:

Klanjao (je) sa nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u) najsigurnijem (tj. najbezopasnijem vremenu) što je bilo (klanjao je) u Mini dva naklona-rekjata (mjesto četiri).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Abdul-Vahid od Aameša, rekao je: pričao nam je Ibrahim, rekao je: čuo sam Abdurahmana, sina Jezida, (da) govori: klanjao je sa nama Usman, sin Afana, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), u Mini četiri naklona (četiri rekjata), pa se reklo to Abdullahu, sinu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), pa je izgovorio "Inna lillahi ve inna ilejhi radžiun" - Mi smo za Allaha (tj. Mi smo Allahovi) i mi smo k Njemu vraćaći (i Njemu se vraćamo).

(To izgovoriti označuje riječ "isterdže'a", i to se izgovara pri svakoj neugodnosti i pri negodovanju.)

Zatim je (poslije toga negodovanja na postupak Usmana Abdullah) rekao:

"Klanjao sam sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na) Mini dva naklona (dva rekjata), i klanjao sam sa Ebu Bekjrom, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), u Mini dva naklona (dva rekjata), i klanjao sam sa Umerom, sinom Hataba, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), u Mini dva naklona (dva rekjata), pa da je moj udio od četiri naklona (rekjata, tj. mjesto ta četiri naklona ona) dva primljena naklona."

GLAVA:

Koliko je ostao (ostajao) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u svome hodočašću.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Vuhejb, rekao je: pričao nam je Ejub od Ebul-Alijeta Berra-a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi za jutro četvrtoga (tj. ujutru četvrtoga dana mjeseca zul-hidžeta), izgovaraju telbiju za hodočašće, pa im je zapovjedio da je (tj. da telbiju) učinu (učine za) umru osim (onoga) ko je (takav da) je sa njim žrtva (kurban). Slijedio ga (Ebul-Alijeta) je Ata' od Džabira.

(Prošlo je tumačenje izraza "telbija" i "umra", a o njima će biti riječi opet u knjizi o hodočašću.)

GLAVA

o (tome) koliko (treba vremena da traje putovanje pa da čovjek) krati molitvu.

A imenovao (nazvao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) dan i noć (hoda) putovanjem. A bili su Ibnu Umer i Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih, (običaja da) krata njih dvojica i (da) mrse njih dvojica u četiri berida (dugom putovanju), a ona (tj. ta mjera od četiri "berida") je šesnaest "ferseha".

(Napominje se o tim mjerama sljedeće: jedan "berid" je četiri "ferseha", jedan "ferseh" je tri "mila", jedan "mil" je četiri hiljade koraka. Množina od "berid" je "burud", od "ferseh" je "ferasih", od "mil" je "emjal". U daljem tekstu se neće više davati ova objašnjenja za ove mjere.)

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, Hanzalija, rekao je: rekao sam Ebu Usamet: Pričao je vama Ubejdulah od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neka ne putuje žena tri dana (drukčije) osim sa rođakom (s kojim joj je zabranjeno stupiti u brak, sklopiti brak, a koji će se u daljem tekstu nazivati i prevoditi sa izrazom: zabranjeni rođak)."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neka ne putuje žena tri (dana hoda daleko drukčije) osim sa zabranjenim rođakom." Slijedio ga (Ubejdulaha) je Ahmed od Ibnul-Mubarekja, od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b, rekao je: pričao nam je Seid Makburija, od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće se dozvoliti (tj. Nije dozvoljeno ni) za (jednu) ženu (ni jednoj ženi, koja) vjeruje u Allaha i zadnji dan (tj. Sudnji dan) da putuje idenja (putovanje od) dana i noći (a da) nije sa njom zabranjena (ličnost, tj. bliži, zabranjeni rođak)." Slijedio je njega (Ibnu Ebu Zi'ba) Jahja, sin Ebu Kjesira, i Suhejl i Malikj od Makburije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (tj. s njim).

GLAVA:

Kratiće (odmah) kada je izašao iz svoga mjesta (namjeravajući dugo da putuje).

A izašao je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, (iz Kjufo na dulje putovanje) pa je kratio, a on vidi kuće (grada Kjufo). Pa pošto se vratio, reklo se njemu: "Ovo je Kjufo (pa hoćeš li prestati da kratiš?)" Rekao je: "Ne (nego ću kratiti tako) da uniđem (u) nju (tj. da uniđem u Kjufo, dok ne uđem u Kjufo, pa ću onda prestati da kratim, i počecu da klanjam u potpunosti)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Sufjan od Muhameda, sina Munkjedira, i Ibrahima, sina Mejsere, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Klanjao sam podne sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u Medini četiri (rekjata, naklona), a u Zul-Hulejfi dva naklona (dva rekjata sam klanjao sa njim ikjindiju, popodne).

(Mjesto Zul-Hulejfa je udaljeno od Medine šest milova. To nije veliki put, dugo putovanje, ali se smatra da oni tom prilikom nisu putovali samo do Zul-Hulejfe nego i dalje, pa čim su došli do u Zul-Hulejfu odmah su kratili molitvu.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

"Molitva je, prvo što (tj. prvo kad, prvo dok) se uzakonila (zapovjedila), (bila od) dva naklona (dva rekjata), pa se ustalila (na tome) molitva putovanja, a upotpunila se je molitva prisutnosti (kod kuće na četiri naklona - rekjata)." Rekao je Zuhrija: pa sam rekao Urvetu: "Šta je umu Aiše upotpunjuje?!" Rekao je: "Tumačila je što (tj. kako) je tumačio Usman."

(To znači da se može molitva, u molitava, molitvi na putovanju i kratiti, a i klanjati u potpunosti, bez kraćenja.)

GLAVA:

Klanjaće sutonsku molitvu (ahšam, akšam bez kraćenja, bez skraćivanja) tri (rekjata i) u putovanju.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me je Salim od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada ga je požurio hod (tj. kada ga je idenje, kretanje natjeralo da žuri) u putovanju, odgodi sutonsku molitvu (akšam, tako) da sastavi između nje i između večernje molitve (tj. sastavi ahšam i jaciju). Rekao je

Salim: I bio je Abdullah (običaja da) čini njega (taj postupak) kada ga je požurio hod (tj. kada ga je idenje, kretanje natjeralo da žuri). A povećao je (tj. dodao je) Lejs, rekao je: pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je Salim: Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) sastavi između sutonske (akšama) i večernje (jacije, molitve) u Muzdelifi. Rekao je Salim: A odgodio je Ibnu Umer sutonsku molitvu - akšam (do pred jaciju, večernju molitvu), a bio se je povikao na svoju ženu Safiju, kćer Ebu Ubejda (tj. a bio je obavješten o njezinoj smrti), pa sam rekao njemu (u tome putovanju): "Molitvu (klanjaj)!" Pa je rekao: "Idi (tj. putuj još, produži još)!" Pa sam rekao (poslije nekoliko pređenoga puta): "Molitvu (klanjaj)!" Pa je rekao: "Idi (još)!" Čak je išao dva mila ili tri, zatim je sišao (sa jahaće životinje) pa je klanjao (ahšam, akšam pa odmah i jaciju), zatim je rekao: "Ovako sam vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) klanja kada ga je požurilo idenje (tj. kada je putovanje zahtjevalo da se žuri, kada je morao hitno da negdje stigne)." I rekao je Abdullah: "Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada ga je požurio hod (put), odgodi sutonsku molitvu (akšam, do pred večernju molitvu, jaciju) pa je klanja tri (rekjata), zatim pozdravi (preda selam). Zatim je malo (vremena) što ostane da se uspostavi večernja molitva (jacija) pa je klanja dva naklona (rekjata), zatim pozdravi (preda selam). A neće slaviti (tj. a ne klanja dobrovoljne molitve) poslije večernje molitve - jacije (odmah nego) dok ustane iz utrobe noći (tj. nego kada ustane u pola noći)."

GLAVA

molitve dobrovoljnosti (dobrovoljne molitve koja se može klanjati) na jahalicama (jahaćim životinjama) i gdje (god) se okrenula (ona, jahaća životinja, jahalica - a to znači i kada se okrene na drugu stranu od Kible, opet je valjana dobrovoljna molitva).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao je nama Abdul-Aala, rekao je: pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Abdullaha, sina Amira, od njegovog oca (Amira, sina Rebi'-ata), rekao je:

Vidio sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) klanja na svojoj jahalici (jahaćoj životinji) gdje (god) se je okrenula (ona) s njime.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Muhameda, sina Abdurahmana, da je Džabir, sin Abdullaha, izvijestio njega da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše dobrovoljnu molitvu, a on je jahač (i okrenut je) u (tj. na drugu stranu) osim Strane (osim ili mimo kible).

PRIČAO NAM JE Abdul-Aala, sin Hamada, rekao je: pričao nam je Vuhejb, rekao je: pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a, rekao je:

Bio je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) dobrovoljnu molitvu klanja na svojoj jahalici, i (da) klanja neparnu molitvu (vitr) na njoj (jahalici, jahaćoj životinji) i (da) izvještava da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, činjavaše ga (ovaj postupak).

GLAVA

davanja znaka na jahalici (tj. klanjanja na jahaćoj životinji, jahalici migom, mimikom, pokretom glave za naklon, pregib i ničicu, sedždu u molitvi mjesto pravoga naklona-rukju'a i ničice-sedžde).

PRIČAO NAM JE Musa, rekao je: pričao nam je Abdul-Aziz, sin Muslima, rekao je: pričao nam je Abdullah, sin Dinara, rekao je:

Bio je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (običaja da) klanja u putovanju na svojoj jahalici (jahaćoj životinji) gdje god se je okrenula (upravila ona), daje znak (tj. klanjajući migom, mimikom), i spomenuo je Abdullah da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, činjaše ga (tj. činjaše, činio je, taj postupak).

GLAVA:

Sići će (tj. Sjahaće sa jahalice - jahaće životinje) zbog propisane (tj. obavezne molitve, zbog farda da ga klanja, a neće ga klanjati na jahalici - jahaćoj životinji kao što može klanjati dobrovoljnu molitvu na jahalici - jahaćoj životinji).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjeja, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Abdullaha, sina Amira sina Rebi'ata, da je Amir, sin Rebi'ata, izvijestio njega, rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on je na jahalici (jahaćoj životinji), slavi (tj. klanja dobrovoljnu molitvu), daje znak sa svojom glavom prema kojem god pravcu (prema kojoj god strani) se je upravio (okrenuo, klanjao je). A nije poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja da) pravi to u propisanoj molitvi (tj. ne činjaše, nije činio to kada je u pitanju propisana molitva). A rekao je Lejs: pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: rekao je Salim: Bio je Abdullah (običaja da) klanja na svojoj jahaćoj životinji (neobaveznu molitvu) od noći, a on je putnik (tj. putujući), ne umuje (tj. ne vodi računa, ne brine se) gdje je bilo njegovo lice (pri klanjanju), (i) rekao je Ibnu Umer: I bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) slavi (tj. klanja) na jahalici (jahaćoj životinji) prema kojoj (god) strani (pravcu) se upravio (okrenuo jašući), i klanjaše (i klanjao je) nepar (vitr) na njoj (na jahalici - jahaćoj životinji) osim (jedino što) zaista on neće klanjati (ne klanjavaše, nije klanjao) na njoj propisanu (molitvu).

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, rekao je: pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Muhameda, sina Abdurahmana sina Sevbana, rekao je: pričao mi je Džabir, sin Abdullaha, da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše na svojoj jahalici (jahaćoj životinji) prema istoku (putujući), pa kada je htio da klanja propisanu (molitvu), sišao je (sišao bi na tle, na tlo sa jahalice - jahaće životinje) pa se je (pa bi se) okrenuo prema Strani (kibli - Kjabu).

GLAVA

molitve dobrovoljnosti (dobrovoljne molitve) na magarcu.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Seida, rekao je: pričao nam je Habban, rekao je: pričao nam je Hemmam, pričao nam je Enes, sin Sirina, rekao je:

Izašli smo pred Enesa (tj. Izašli smo u susret Enesu, drugu Muhameda a.s.) kada je dolazio (stizao) iz Sirije, pa smo ga sreli u (mjestu zvanom) Ajnu Temretu, pa sam ga vidio (da) klanja na magarcu, a njegovo lice je od ove strane (tj. na ovoj strani), misli (na stranu) od lijeve strane Srrane (tj. misli na pravac nalijevo od Kible, strane kojoj se treba okrenuti jer se na njoj nalazi Kja'ba). Pa (je) rekao: "Vidio sam te (da) klanjaš za (drugi pravac, tj. okrenut na drugi pravac) osim Strane (Kible)?" Pa je rekao: "Da nije (toga što) sam zaista ja vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je učinio njega (taj postupak), ne bih ga

učinio." A predao (tj. pričao) je njega (ovaj hadis) Ibnu Tahman od Hadžadža, od Enesa, sina Sirina, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(Ovo je drugi sened.)

GLAVA

(onoga) ko nije klanjao dobrovoljne molitve ostraga (tj. poslije obavezne) molitve.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: pričao mi je Umer, sin Muhameda da je Hafs, sin Asima pričao njemu, rekao je: putovao je Ibnu Umer pa je rekao:

Družio sam se sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa nisam ga vidio (da) slavi (klanja) u putovanju, a rekao je Allah - veličajno je spominjanje Njega: "Zaista već je bio za vas (vama) u poslaniku Allaha lijep uzor.....".

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od 'Isa-a, sina Hafsa sina Asima, rekao je: pričao mi je moj otac da je on čuo Ibnu Umera (da) govori:

Družio sam se sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa ne povećavaše u putovanju na dva naklona - rekjata (obavezne molitve nikakve druge molitve), i (družio sam se sa) Ebu Bekjrom, i Umerom i Usmanom takođe (pa ne klanjavaše, pa nisu klanjali ni oni više od dva naklona - rekjata), bio zadovoljan Allah od njih (s njima).

GLAVA

(onoga) ko je klanjao dobrovoljnu molitvu u (drugome vremenu) osim ostraga (iza obavezne) molitve i prije nje.

A naklonio se je (tj. klanjao je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dva naklona - rekjata (sunneta, neobavezne molitve) zore (sabaha) u (ili na) putovanju.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Šu'bete od Amra, od Ibnu Ebu Lejla-a, rekao je:

Nije nas obavjestilo (ni) jedno (lice) da je ono vidjelo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je klanjao ručanicu (neobaveznu prepodnevnu molitvu - duha namaz) osim Umu Hani'e (Umu Hane). Spomenula je (Umu Hani'a) da se je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan osvojenja Mekje okupao u njezinoj kući pa je klanjao osam naklona (osam rekjata), pa nisam ga vidjela (da) je klanjao (ikakvu) molitvu lakšu od nje (od te molitve) osim (što) je on (i pored lakog, tj. brzoga obavljanja te molitve, ipak klanjao tako da) upotpunjava naklonjanje (rukju') i ničičenje (sedždu). A rekao je Lejs: pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Amira, da je njegov otac izvijestio njega da je on vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je klanjao brojanice (tj. neobaveznu, dobrovoljnu molitvu) u noći u putovanju na leđima svoje jahalice (jahaće životinje) gdje se (god, tj. bez obzira kuda se god ona) upravila sa njim (tj. kuda god bi ga ona okrenula).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Salim, sin Abdullaha, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, slavljšaše (tj. klanjavaše dobrovoljno) na leđima svoje jahalice - jahaće životinje (bez obzira) gdje je bilo njegovo lice (okrenuto kada klanja), daje znak sa svojom glavom (tj. klanja migom, mimikom). I bio je Ibnu Umer (običaja da) čini njega (taj postupak).

GLAVA

sastavljanja u putovanju između sutonske i večernje molitve (akšama i jacije).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: čuo sam Zuhriju (priča) od Salima, od njegova oca, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) sastavi između sutonske i večernje molitve (akšama i jacije) kada je bio trudan sa njim hod (idenje, tj. kada je morao da žuri u putovanju). A rekao je Ibrahim, sin Tahmana, od Huseina Mualima, od Jahja-a, sina Ebu Kjesira, od Ikjrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je: Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) sastavi između molitve podne i popodneva (ikjindije) kada je bio na leđima puta (tj. na putovanju), i sastavljaše između sutonske i večernje molitve (ahšama i jacije). A (pričao je Ibrahim, sin Tahmana) od Huseina, od Jahja-a, sina Ebu Kjesira, od Hafsa, sina Ubejdulaha sina Enesa, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) sastavi između molitve zalaženja (Sunca, tj. molitve prvoga sutona) i večeri (i molitve večeri, kasnoga sutona) u putovanju. A slijedio je njega (Huseina Mualima) Alija, sin Mubarekja, i Harb od Jahja-a, od Hafsa, od Enesa: Sastavio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Da li poziva ili podiže (tj. Da li vrši poziv na molitvu i da li vrši poziv za podizanje na molitvu, za uspostavljanje molitve - a to znači: Da li uči ezan ili ikamet) kada je sastavio između sutonske i večernje molitve (između akšama i jacije).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Salim od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Vidio sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada ga je požurio hod (idenje, kada je žurio) u putovanju, (da) odgodi molitvu zalaženja (Sunčanoga) da sastavi između nje i između večernje molitve. Rekao je Salim: I bio je Abdullah (običaja da) čini njega (taj postupak) kada ga je požurio hod (idenje, putovanje, tj. kada bi žurio), i uspostavi sutonsku molitvu (akšam) pa je klanja tri (naklona - rekjata), zatim pozdravi (preda selam). (Veli se da izraz "jukimu"-uspostavi znači: prouči ezan i ikamet, a veli se: samo ikamet.) Zatim malo je (vremena) što ostane (pa odmah) da uspostavi večernju molitvu (jaciju) pa je klanja dva (naklona - rekjata), zatim pozdravi (preda selam). A neće slaviti (tj. neće klanjati) između nje (nijedan) naklon, a ni poslije večernje molitve (nijednu) ničicu (tj. nijedan naklon) da ustane iz utrobe noći (pa da onda klanja dobrovoljnu molitvu).

PRIČAO NAM JE Ishak, rekao je: pričao nam je Abdusamed, rekao je: pričao nam je Harb, rekao je: pričao nam je Jahja, rekao je: pričao mi je Hafs, sin Ubejdulaha sina Enesa, da

je Enes, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), pričao njemu da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sastavljaše između ove dvije molitve u putovanju. Misli (na) sutonsku i večernju molitvu (akšam i jaciju).

GLAVA:

Odgodiće podne do popodneva (do ikjindije) kada je poprtljao (tj. kada je pošao na putovanje) prije (nego) da se nagne Sunce (zapadu sa kulminacione tačke). O njemu (tj. O tome) je Ibnu Abas (pričao) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Hassan Vasitija, rekao je: pričao nam je Mufadal, sin Fedaleta, od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je poprtljao prije (nego) da se nagne Sunce (sa kulminacione tačke), (bio bi) odgodio podne do vremena popodneva (ikjindije), zatim sastavi između njih dvije (tj. sastavi te dvije molitve); a kada se je nagnulo (Sunce zapadu sa kulminacione tačke), klanjao je podne, zatim je uzjahao (tj. zatim je krećao na putovanje).

GLAVA:

Kada je poprtljavao poslije što se Sunce nagnulo (zapadu), klanjao je podne, zatim je uzjahao (tj. zatim bi krenuo na putovanje).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Mufadal, sin Fedaleta, od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Enesa, sina Malikja, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je (kada bi) poprtljao prije (nego) da se nagne Sunce (zapadu), (bio je, tj. bio bi) odgodio podne do vremena popodneva (ikjindije), zatim je sišao (sjahao) pa je sastavio između njih dvije (molitve, tj. sastavio bi molitve). Pa ako se nagnulo Sunce (zapadu) prije (nego nastupi čas) da poprtlja (otprtija, krene), klanjao je (klanjao bi) podne, zatim je uzjahao (tj. krećao).

GLAVA

molitve sjedača (sjedioca, onoga koji sjedi, tj. GLAVA o klanjanju sjedeći bez uzroka dobrovoljne molitve, a s uzrokom obavezne molitve).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, od Malikja, od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da je ona rekla:

Klanjao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u svojoj kući, a on je tužitelj (tj. tuži se na slabo zdravlje, a to će reći: a on je bolestan), pa je klanjao sjedeći, a klanjao je iza njega narod stojeći. Pa je pokazao (dao) znak k njima, to jest: Sjednite! (dao im je znak da sjednu) Pa pošto je otišao (sa molitve), rekao je: "Učinio se vođa samo zato (da) se povodi za njim, pa kada se naklonio, pa naklonite se (i vi), a kada se podignuo, pa podignite se (i vi)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Ibnu Ujejneta od Zuhrije, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Pao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od (tj. sa jednog) konja, pa se ogrebala, ili sadrla se njegova desna polovina (ili strana tijela), pa smo unišili (ušli) njemu (da) ga posjetimo, pa je prispjela molitva, pa je klanjao sjedeći, pa smo (i mi) klanjali sjedeći, i rekao (je): "Učinio se vođa samo zato (da) se povodi za njim, pa kada je veličao, pa veličajte (i vi, tj. kada kaže "Allahu ekjber" i vi to isto izgovorite), i kada se naklonio (učinio rukju'), pa naklonite se (i vi), i kada se podignuo (podigao, tj. vratio se sa rukju'a), pa podignite se (i vi), i kada je rekao - : "Čuo Allah za (onoga) ko je hvalio Njega!", pa (vi) recite: "Naš Gospode, i Tebi hvala!"

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mensura, rekao je: izvijestio nas je Revh, sin Ubadeta, rekao je: izvijestio nas je Husein od Abdullaha, sina Burejdeta, od Imrana, sina Husajna, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), da je on pitao vjerovijesnika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, - H - a izvijestio nas je Ishak, rekao je: izvijestio nas je Abdussamed, rekao je: čuo sam svoga oca, rekao je: pričao nam je Husein od Ibnu Burejdeta, rekao je: pričao mi je Imran, sin Husajna, a bio je (Imran) hemoroidičan (tj. imao je bolest hemoroida), rekao je: pitao sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o molitvi čovjeka sjedeći (kad sjedi), pa je rekao:

"Ako je klanjao stojeći, pa ono je vrijednije, a ako je klanjao sjedeći, pa njemu je polovina nagrade stajača (tj. od onog ko je klanjao stojeći), a ko je klanjao spavajući (tj. u stavu u kojem se spava, a to znači: ležeći), pa njemu je polovina nagrade sjedača (tj. od onog ko je klanjao sjedeći)."

GLAVA

molitve sjedača sa davanjem znaka (sa migom, mimikom).

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis, rekao je: pričao nam je Husein Mualim od Abdullaha, sina Burejdeta, da je Imran, sin Husajna, a bio je čovjek hemoroidičan: a rekao je Ebu Mamer jedanput: od Imrana (dakle jedanput je samo tako rekao, a nije spomenuo da je Imran imao hemoroide), rekao je (Imran): pitao sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o molitvi čovjeka, a on je sjedač (sjedeći obavlja molitvu), pa je rekao:

"Ko je klanjao (tj. Ko klanja) stojeći, pa ono je vrijednije, a ko je klanjao sjedeći, pa njemu je polovina (pola) nagrade stajača (od onog koji obavlja molitvu stojeći), a ko je klanjao spavajući (tj. ležeći), pa njemu je polovina nagrade sjedača (tj. od onoga ko je klanjao sjedeći)."

GLAVA:

Kada nije mogao (tj. Kada ne može da klanja) sjedeći, klanjao je (tj. klanjaće) na strani (ležeći).

A rekao je Ata': Ako nije mogao (tj. Ako on ne može) da se okrene k Strani (prema kibli - Kjabu), klanjao je (tj. klanjaće) gdje (god) je bilo njegovo lice (tj. gdje god bude njegovo lice okrenuto).

PRIČAO NAM JE Abdan od Abdullaha, od Ibrahima, sina Tahmana, rekao je: pričao mi je Husein Mukjtib (Mukjtib je onaj koji poučava djecu pismu, slovima), od Ibnu Burejdeta, od Imrana, sina Husajna, bio zadovoljan Allah od nje, rekao je:

Bili su u mene (doslovno: sa mnom, tj. u mene) hemoroidi (šuljevi, šunjevi, krvavnica, bolest izlaznoga crijeva), pa sam pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o molitvi, pa je rekao: "Klanjaj stojeći, pa ako nisi mogao (tj. pa ako ne možeš), pa (klanjaj) sjedeći, pa ako nisi (ni tako) mogao (klanjati), pa (klanjaj) na strani (ležeći)."

GLAVA:

Kada je klanjao sjedeći, zatim je ozdravio, ili je našao (tj. osjetio) lakoću, upotpunjavaće (ono) što je ostalo (doslovno: upotpunjavao je što je ostalo).

A rekao je Hasen: Ako je htio (tj. Ako hoće) bolesnik, klanjao je (tj. klanjaće) dva naklona (rekjata) stojeći, a dva naklona (rekjata) sjedeći.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), majke vjernika da je ona izvijestila njega da ona nije vidjela poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da on) klanja molitvu noći sjedeći nikad (sve do vremena) dok je ostario (dok je unišao, ušao u godine), pa (kada je ostario) čitaše (učio je) sjedeći, te kada je htio da se nakloni, ustao je pa je pročitao (proučio jednu) količinu od trideset odlomaka, ili četrdeset odlomaka (stojeći), zatim se naklonio (učinio rukju').

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Abdullaha, sina Jezida, i Ebu Nadra, slobodnjaka Umera, sina Ubejdulaha, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Aiše, majke vjernika, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše sjedeći, pa čita (uči), a on je sjedač (kad sjedi), pa kada je ostala od njegova čitanja količina od trideset ili četrdeset odlomaka, ustao je pa ju je pročitao (proučio), a on je stajač (stojeći), zatim se nakloni (učini rukju'), zatim je ničičio (pao bi na sedždu, učinio bi sedždu). Čini u drugom naklonu (rekjatu) kao to (tj. isto tako), pa kada je izvršio svoju molitvu, pogledao je, pa ako sam bila budna, pričao je sa mnom, a ako sam bila spavačica (tj. a ako sam spavala), legao je (legao bi na postelju).

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

molitve (ili: bdijenja) u noći, i (GLAVA) Njegova govora, moćan je i veličajan je (On): "I od noći (jedan dio) pa klanjaj (ili: bdij) u njemu, (zapovjedam tu molitvu kao) višak tebi (Muhamede)....".

(Riječ "tehedždžud" i "tehedždžede" znači tri značenja: prvo je spavati noću, drugo bditi, ne spavati noću, treće klanjati noću poslije odspavanoga jednog dijela noći pa pošto je klanjao dobrovoljno, opet zaspati.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je Sulejman, sin Ebu Muslima, od Tavusa, čuo je Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je ustao (kada bi ustajao u jednom dijelu) od noći (da) klanja, (bio je, tj. bio bi) govorio (govorio bi): "Bože moj, Tebi hvala, Ti si držalac (obdržavalac) nebesa i zemlje i ko je u njima, i Tebi hvala, Tebi je (Tebi pripada) vlast nebesa i zemlje i ko je u njima, i Tebi hvala (Ti si) svjetlo nebesa i zemlje, i Tebi hvala, Ti si istina (ili: Ti si istinit), i Tvoje obećanje je istina, i Tvoje sretanje (sretanje s Tobom) je istina, i Tvoj govor je istina, i raj je istina, i Vatra (pakao) je istina, i vjerovijesnici su istina, i Muhamed, pomilovao ga Allah i spasio, je istina, i Čas (propasti, smaka, ili: sudnjega dana) je istina. Bože moj, Tebi sam se predao (tj. Tebi se predajem), i u Tebe sam vjerovao (tj. i u Tebe vjerujem), i na Tebe sam se oslonio, i k Tebi sam se povratio, i s Tobom (tj. s onim što si mi Ti dao) prepirao sam se (sa nevjernicima) i k Tebi se sudim (Doslovno: i k Tebi sam se sudio, tj. tražim da Ti budeš sudija između mene i njih, da nam Ti presудиš), pa oprosti meni što sam proturio (naprijed, to jest što sam učinio, a nisam trebao da učinim), i što sam odgodio (izostavio), i što sam učinio tajno i što sam učinio javno, Ti si proturač (naprijed) i Ti si izostavljač (ili: ostavljač ozadi, iza). Nema božanstva osim Ti; ili: Nema božanstva (drugoga) osim Tebe." Rekao je Sufjan: a povećao (dodao) je Abdul-Kjerim Ebu Umejete (u pričanju još i ovo): "I nema moći i nema snage osim sa Allahom." Rekao je Sufjan: rekao je Sulejman, sin Ebu Muslima, čuo ga je od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

vrijednosti stajanja (u molitvi) noći.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, rekao je: pričao nam je Hišam, rekao je: izvijestio nas je Mamer, - H - a pričao mi je Mahmud, rekao je: pričao nam je Abdurezak, rekao je: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Salima, od njegova oca (Abdullaha, sina Umera), rekao je:

Bio je čovjek u životu (tj. za vrijeme života) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada je vidio (tj. usnio) san, (bio bi) pričao ga na poslanika (tj. pričao bi san poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam se zaželio (pa sam želio) da vidim (da usnijem kakav) san pa (da) ga ispričam poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A bio sam mlad dječak i spavah u bogomolji na vremenu (za vrijeme) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam vidio (usnio, sanjao) u spavanju (u snu) kao da su dva anđela (melekja) uzeli (tj. uzeše njih dva) mene pa su odveli njih dva mene k Vatri, pa kadli je ona savijena kao savijanje bunara, i kadli ona (ima) dva roga, i kadli u njoj ljudi, već sam ih prepoznao. Pa sam počeo (da) govorim: "Utječem se Allahu od Vatre." Rekao je (Abdullah dalje): Pa nas je sreo (jedan) drugi anđeo pa je rekao meni: "Nisi se zaplašio (tj. Ne plaši se, ne boj se)!" Pa sam ga (taj san) ispričao Hafsi, pa ga je ispričala Hafsa poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Divan li je čovjek Abdullah, da klanjavaše (u jednom dijelu) od noći!" Pa je bio (Abdullah) poslije (toga takvoga običaja da) neće spavati od noći osim malo.

GLAVA

duljine ničičenja (sedžde) u stajanju (tj. u klanjanju) noći.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Urvete da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), izvijestila njega da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše jedanaest naklona (rekjata dobrovoljno po noći). Bila je to njegova molitva. Ničiči ničicu (čini sedždu) od toga (tako dugo) koliko što pročita (kao kad bi pročitao) jedan (od) vas pedeset odlomaka prije (nego) da (on) podigne svoju glavu. I nakloni se dva naklona (I klanja dva rekjata) prije (obavezne) molitve zore (sabaha), zatim legne (zatim se postavi) na svoju desnu polovinu (stranu tijela čekajući) da mu dođe dozivač za molitvu (zore - sabaha).

GLAVA

ostavljanja stajanja (tj. noćnog klanjanja) za bolesnika (tj. bolesnik će izostaviti noćno dobrovoljno klanjanje).

PRIČAO NAM Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Sufjan od Esveda, rekao je: čuo sam Džundeba (da) govori:

Tužio se (na bolest, tj. Razbolio se) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije ustao (tj. nije dobrovoljno klanjao jednu) noć, ili dvije noći.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kjesira, rekao je: izvijestio nas je Sufjan od Esveda, sina Kajsa, od Džundeba, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je:

Zatvorio (tj. Zadržao) se Džibril (anđel, anđeo), pomilovao ga Allah i spasio, (u odnosu) na (dolaženje, dolazak, javljanje) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla (jedna) žena od Kurejša (plemena): "Usporio je njemu njegov sotona (đavo, zloduh). Pa je sišla (sura, poglavlje koje počinje ovim riječima Uzvišenoga Boga:) "Tako mi ručnice (tj. prepodnevnog vremena). Tako mi noći kada se smirila (ili: kada se smračila; ili: kada je došla; a veli se i: kada je otišla). Nije ostavio (tj. napustio) tebe Tvoj Gospod i niti (te) je zamrzio (Muhamede)."

GLAVA

poticanja (podstrekavanja, podstrekivanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, na molitvu noći i viškove (molitava) bez zahtjevanja (bez obavezivanja).

(On je poticao svoje sljedbenike.)

A došao je (iznenada noću, hrupio je) noću Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Fatimi i Aliji, na njih dvoje mir, (jednu) noć (ili jedne noći) zbog molitve (tj. došao im je noću, jedne noći zbog toga da ih potiče, podstrekava - podstrekiva na noćnu molitvu.)

PRIČAO NAM JE Ibnu Mukatil, rekao je: pričao nam je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Hinde, kćeri Harisa, od Umu Seleme, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, probudio (jednu) noć pa je rekao:

"Slava Allahu! Šta (tj. Koliko li) se to spustilo noćas od iskušenja! Šta (tj. Koliko li) se to spustilo od blagajni! (To jest: Koliko li se spustilo iskušenja koje će dovesti do pobuna; i koliko li se je spustilo raznih bogatstava!) Ko će probuditi vlasnice soba (da klanjaju noćnu molitvu)? O (ljudi!) mnoga (ili: poneka osoba koja je) obučena u ovome svijetu je (takva da će biti) gola u (tj. na) drugom svijetu (na Sudnjem danu)."

(Pod vlasnicama soba mislio je na svoje žene.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas (je) Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Alija, sin Huseina, da je Husein, sin Alije, izvijestio njega da je Alija, sin Ebu Taliba, izvijestio njega da je poslanik, Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, došao noću njemu i Fatimi, kćeri Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jedne) noći pa je rekao:

"Zar nećete klanjati vas dvoje (tj. Zar ne klanjate vas dvoje)?" Pa sam rekao: "O poslanice Allaha, naše duše su u ruci Allaha, pa kada je htio da nas proživi, proživio nas je (tj. pa kada hoće da nas probudi, probudi nas; a mi se ne možemo sami da probudimo da bi klanjali po noći)." Pa je otišao kada smo to rekli, i nije vratio (odvratio, tj. odgovorio) k meni (nijednu) stvar (ništa). Zatim sam ga čuo, a on je okretač leđa (a on je okrenuo leđa), udara svoje stegno i on govori (tj. i govori): "..... i bio je čovjek najmnogobrojnija stvar prepiranjem (tj. i čovjek je biće koje se najviše prepire, čovjek je najveća svađalica, najveći polemičar)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Zaista je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svakako (takav da) ostavi (jedan dobar) posao (djelo), a on voli da radi njega, (ali ga ostavi, napusti iz) bojazni da ga (počnu stalno da) rade ljudi pa (da) se uzakoni (taj posao) na njih (njima). I nije slavio (tj. nije klanjao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, brojanicu ručnice (tj. molitvu dobrovoljnosti prepodnevnoga vremena - duha namaz) nikad, a zaista ja svakako je slavim (tj. ja je klanjam).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, majke vjernika, bio zadovoljan Allah od nje, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao jedne noći u bogomolji (dobrovoljnu noćnu molitvu), pa su klanjali sa (za) njegovom molitvom (neki) ljudi. Zatim je klanjao (u jednom dijelu) od iduće (noći), pa je bilo mnogo ljudi (tj. pa su se umnožili ljudi). Zatim su se skupili (u jednom dijelu) od treće noći, ili četvrte (noći), pa nije izašao k njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je osvanuo, rekao je:

"Već sam vidio (djelo) koje ste napravili, a nije me sprečilo od izlaženja k vama (ništa drugo) osim (to) da sam se ja pobojavao da se uzakoni (ili da se ne uzakoni, to djelo) na vas (vama)." A to je (bilo) u ramadanu (mjesecu).

GLAVA

stajanja (u molitvi, tj. klanjanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tako dugo) da oteknu njegove dvije noge (stopala).

A rekla je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje (s njom): da se raspuknu (tj. da ispucaju) njegove dvije noge (njegova dva stopala). A futur je (isto što i) šukuk (obje riječi znače: raspuknuće, cijepanje, deranje - a ovdje: pucanje kože). Infetaret je (isto što i) inšekkat (a to znači: raspukla se je, rascijepila se je vasiona, nebo).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Mis'ar od Zijada, rekao je: čuo sam Mugireta, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Zaista je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svakako (običaj da) stoji zbog (toga da) se klanja (kad klanja, tako dugo) da oteknu njegove dvije noge (stopala), ili njegove dvije golijeni (potkoljenice), pa se govori njemu (tj. pa se prigovori njemu što se toliko trudi, a oprosteno mu je sve), pa (on na te prigovore ovako) govori: "Pa zar neću biti zahvalan rob?!"

GLAVA

(onoga) ko je spavao kod zore (pred zoru).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao nam je Amr, sin Dinara, da je Amr, sin Evsa, izvijestio njega da je Abdullah, sin Amra sina Asa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao njemu:

"Najdraža molitva k Allahu je molitva Davuda (Davida), na njegov mir (mir mu)! I najdraži post k Allahu je post Davuda. A spavaše (on, Davud) pola noći, i stoji (tj. klanja) njezinu trećinu i (opet) spava njezinu šestinu, i posti (jedan) dan i mrsi (jedan) dan."

PRIČAO MI JE Abdan, rekao je: izvijestio me moj otac od Šubeta, od Eš'asa, rekao je: čuo sam svoga oca, rekao je: čuo sam Mesruka, rekao je: pitao sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje (s njom):

"Koji posao (Koje djelo) je bio najdraži k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio." Rekla je: "Trajni." Rekao sam: "Kada ustajate (Kada ustaje, kada je ustajao)?" Rekla je: "Ustaje kada je čuo vikača (vele da to znači: pijetla, horoza - a on počne da viče, da pjeva u zadnjoj trećini noći)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, rekao je: izvijestio nas je Ebul-Ahvas od Eš'asa, rekao je:

Kada je čuo vikača, ustao je pa je klanjao.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, rekao je: spominjao je moj otac od Ebu Selemeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Nije ga našla zora kod mene (dručkije) osim spavača (tj. osim spavajući). Misli (ona na) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) ko je jeo zorom pa nije (više) spavao dok (nije nastupilo vrijeme da) je klanjao jutarnju molitvu.

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, rekao je: pričao nam je Revh, rekao je: pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, da su vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Zejd, sin Sabita, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), jeli zorom njih dva, pa pošto su završili njih dva svoje jedenje zorom (zajuttrak, ručak pred samu zoru), ustao je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, k molitvi (obaveznoj jutarnjoj molitvi - sabahu), pa je klanjao. Rekli smo Enesu:

"Koliko je bilo (vremenskog razmaka) između završavanja jedenja (svršetka svoga jela) njih dvojice zorom i ulaženja (ulaska) njih dvojice u molitvu (tj. i stupanja u molitvu)?" Rekao je: "Kao koliko (Kao toliko) što pročita čovjek pedeset odlomaka (iz Kur'ana)."

GLAVA

duljine stajanja u molitvi noći (noćnoj molitvi).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Šubete od Aameša, od Ebu Vaila, od Abdullaha (sina Mes'uda), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) noć, pa je neprestano (bio) stajač (tj. neprestano je stajao) dok sam (tj. tako da sam) pomišljao za stvar nevaljalosti (tj. da sam pomišljao na ružnu stvar). Rekli smo: "A šta si pomišljao (šta si htio)?" Rekao je: "Pomišljao (Razmišljao) sam da sjednem i (da) ostavim Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da sam on stojeći klanja, jer ja nisam više mogao tako dugo stajati)."

PRIČAO NAM JE Hafsa, sin Umera, rekao je: pričao nam je Halid, sin Abdullaha, od Husajna, od Ebu Vaila, od Huzejfeta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običajno), kada je ustajao zbog noćnog klanjanja (u jednom dijelu) od noći, (da) čisti svoja usta sa zubočistkom (misvakjom).

GLAVA:

Kako (tj. Kakva) je bila molitva Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i koliko je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (uobičajno da) klanja (dobrovoljne molitve) od noći?

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, rekao je: izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Salim, sin Abdullaha, da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao: zaista (jedan) čovjek je rekao:

"O poslaniče Allaha, kako je molitva noći (tj. kako se obavlja, po koliko se naklona-rekjata sa jednim pozdravom-predavanjem selama klanja)?" Rekao je: "Po dva, pa kada si se pobjojao jutro, pa klanjaj (molitvu) nepar (vitr) sa jednim (naklonom-rekjatom)."

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao mi je Jahja od Šubeta, rekao je: pričao mi je Ebu Džemrete od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bila je molitva Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, trinaest naklona (rekjata). Misli (na dobrovoljnu molitvu): u noći.

PRIČAO NAM JE Ishak, rekao je: pričao nam je Ubejdulah, rekao je: izvijestio me Israil od Ebu Hasina, od Jahja-a, sina Vesaba, od Mesruka, rekao je: pitao sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, o molitvi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u noći, pa je rekla:

Sedam, i devet i jedanaest (naklona-rekjata) osim dva naklona (rekjata) zore.

(Radi se o dva neobavezna naklona-rekjata zore.)

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, rekao je: izvijestio nas je Hanzaleta od Kasima, sina Muhameda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja (tj. klanjavaše u jednom dijelu) od noći trinaest naklona (rekjata), od njih je nepar (vitr) i dva naklona (rekjata) zore.

GLAVA

stajanja (ili: ustajanja, a znači: klanjanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u noći i njegova spavanja, i (GLAVA onoga) što se dokinulo od stajanja (tj. klanjanja u) noći; i (GLAVA) govora Njega - uzvišen je (On): "O zamotani, stoj (u molitvi u) noći osim malo. Polovinu nje (noći), ili okrnji od nje malo. Ili povećaj na nju (na polovinu), I razgovijetno čitaj Kur'an razgovijetnim čitanjem. Mi ćemo zaista baciti na te težak govor. Zaista podizanje (u) noći je teže gaženjem (tj. gazi u srce jače, upečatljivije je) i ispravnije govorom. Zaista ti imaš u danu dugo okrećanje (tj. poslovanje)."; i (GLAVA) govora Njega (tj. Allahova govora): "... znao je (tj. zna Allah - milostiv je On) da je (noći) nećete obuhvatiti (molitvom) pa se povratio na vas (tj. smilovao se vama, primio je vaše pokajanje), pa čitajte (ono) što je lako od Kur'ana, znao je da će biti od vas (neki) bolesni, a drugi će udarati u zemlju (nogama, tj. putovaće da) traže od dobrote Allaha, a drugi će se boriti (ratovati) u putu Allaha, pa čitajte što je lako od njega (od Kur'ana), i podignite (uspostavite) molitvu, i dajite obaveznu milostinju (zekjat) i pozajmite Allahu lijepi zajam, a što proturite (tj. pošaljete prije smrti) za vaše duše, od dobra, naći ćete ga kod Allaha (a) ono je bolje i veće nagradom (po nagradi od njegove stvarne vrijednosti)....". Rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Neše'e je (istoga značenja kao arapska riječ) kame u abesinskom (jeziku; a kame u arapskom jeziku znači, između ostaloga, i: ustati i klanjati noću, stajati u noćnoj molitvi), vita'en (ta riječ, slična po obliku i značenju riječi va'ten, ima značenje, Ibnu Abas) je rekao: (kao i riječ muvata'eten - pa onda u prošlom tekstu to ima sljedeći smisao:) slaganje Kur'ana, čvršće je slaganjem za njegov sluh, i njegov vid i njegovo srce; li juvati'u je (isto što i) li juvafiku (a to znači: zbog toga da se slažu sa...).

(To su tumačenja Ibnu Abasa nekih riječi iz Kur'ana koje su spomenute u prednjim ajetima, odlomcima.)

PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Muhamed, sin Dža'fera, od Humejda da je on čuo Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) mrsi (jede) od (izvjesnoga) mjeseca (tako) da mislimo da neće postiti od njega (nijedan dan dobrovoljnoga posta), a (opet nekad imaše običaj da) posti (tako mnogo) da mislimo da neće mrsiti (u tome mjesecu nijedan dan). I bio je (običaja u odnosu na noćno klanjanje takvoga da) nećeš htjeti da ga vidiš od noći klanjajući (da klanja noću, ni u jednom dijelu drukčije) osim (tako da) si

ga vidio, a ni spavajući osim (da) si ga vidio (tj. u svako doba noći mogao si ga vidjeti da klanja, a i da spava u svako doba noći). Slijedio je njega (Muhameda, sina Džafera) Sulejman i Ebu Halid Ahmer od Humejda.

GLAVA

zavezivanja đavola (sotone) na zadnji dio glave (spavača) kada nije klanjao u noći.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaveže (Sveže) đavo na zadnji dio glave jednoga (od) vas, kada je on zaspao, tri uzla, udari svakom uzlu (tj. stavi na svaki uzao, čvor ove riječi): "Na tebi je duga noć, pa spavaj!" Pa ako se probudio (jedan od vas) pa je spomenuo Allaha, odriješio (tj. razvezao) se je (jedan) uzao (tj. odriješi se, razveže se, raskine se jedan uzao sa spominjanjem Uzvišenoga Boga). Pa ako se je očistio (abdestio), odriješio se je (još jedan) uzao. Pa ako je klanjao, odriješili su se njegovi uzlovi (svi) pa je osvanuo čio, lijepe duše (tj. raspoložen, veseo), a (ako je postupio drukčije kako) osim (ovako, tj. a ako nije spomenuo Allaha Uzvišenoga, i nije se očistio i nije klanjao), osvanuo je ružne duše (tj. neraspoložen), lijen."

PRIČAO NAM JE Muemel, sin Hišama, rekao je: pričao nam je Ismail, rekao je: pričao nam je Avf, rekao je: pričao nam je Ebu Redža', rekao je: pričao nam je Semurete, sin Džundeba, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (pričajući Vjerovijesnik a.s. o onome što je vidio) u snu, rekao je:

"Što se tiče (onoga) koji (ima kaznu u paklu takvu da) se gruha (da se razbija) njegova glava sa kamenom, pa zaista on je (taj koji) uzima Kur'an pa ga baci (ostavi), i spava od propisane molitve."

(Riječi "fe jerfuduhu" znače: pa ga otrese, tj. ostavi pamćenje Kur'ana i življenje po njegovim propisima. Rečenica "i spava od propisane molitve" znači: prespava sabah, ili zaspe prije jacie pa je prespava.)

GLAVA:

Kada je spavao, a nije klanjao, pomokrio se đavo u njegovo uho.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Ebul-Ahvas, rekao je: pričao nam je Mensur od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udova), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Spomenuo se kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) čovjek, pa se reklo (o tom čovjeku): "Neprestano je spavač (tj. Neprestano je spavao sve) dok je osvanuo, nije ustao k molitvi." Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Pomokrio se đavo u njegovo uho."

(Neki vele da je taj čovjek bio sami Abdullah.)

GLAVA

molbe i molitve (u vremenu) od zadnjega dijela noći.

A rekao je (Allah), moćan je i veličajan je (On): "... Bili su (takvi da) je malo od noći (ono) što spavaju." To jest: Što zaspavaju. "I u zore (zori) oni mole za oprost."

(To su svojstva vjernika koji će uživati u raju na budućem svijetu.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta i Ebu Abdullaha Egarra, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Silazi naš Gospod (Gospodar), blagosloven je i uzvišen je (On), (tj. šalje Svoju milost) svake noći k nebu ovoga života (ovoga svijeta, k ovozemaljskom nebu) kada ostane zadnja trećina noći, govori (tj. govoreći): "Ko Me moli, pa (da) odgovorim njemu, ko Me pita (za dar), pa (da) ga darujem, ko moli za oprost Mene, pa (da) oprostim njemu?!"

GLAVA

(onoga) ko je spavao (u) početku noći, a oživio je zadnji dio nje (tj. a u zadnjem dijelu njezinom je klanjao i molio Uzvišenog Boga).

A rekao je Selman Ebu Derda-u, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: "Spavaj." Pa pošto (tj. Pa kada) je bilo (doba) od zadnjega dijela noći, rekao je: "Ustani." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Istinu je rekao Selman (tj. Pravo je rekao Selman)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete; a pričao mi je (to kaže Buharija) Sulejman, rekao je: pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Esveda, rekao je: pitao sam Aiše, bio zadovoljan Allah od nje:

"Kako je molitva Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u noći (bila, kako se odvijala, kakva je bila molitva)?" Rekla je: "Spavaše početkom nje (početkom noći), i ustajao krajem nje pa klanja, zatim se vrati k svojoj postelji. Pa kada je pozvao pozivač (na jutarnju molitvu - sabah), skočio je (skočio bi), pa ako je bila s njim potreba (za kupanje, tj. pa ako se trebao da kupa), okupao se (okupao bi se), a ako ne, očistio (bi) se (abdestio bi se) i izašao je (izašao bi na molitvu)."

GLAVA

stajanja (u molitvi, tj. klanjanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u noći u (mjesecu) ramadanu i (drugim mjesecima) osim njega.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Seida, sina Ebu Seida, Makburije, od Ebu Selemeta, sina Abdurrahmana, da je on izvijestio njega da je on pitao Aišu, bio zadovoljan Allah od nje (s njom):

"Kako je bila (Kakva je bila) molitva poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u ramadanu?" Pa je rekla: "Nije bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) povećava u ramadanu, a ni u (nekom drugom mjesecu) osim njega na (veći broj od) jedanaest naklona (rekjata). Klanja četiri (naklona-rekjata), pa ne pitaj o njihovoj ljepoti i njihovoj duljini. Zatim klanja četiri (rekjata), pa nepitaj o njihovoj ljepoti i njihovoj duljini. Zatim klanja tri." Rekla je Aiša: Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha, da li zaspješ prije (nego) da klanjaš nepar (vitr)?" Pa je rekao: "O Aišo, zaista moja dva oka spavaju (zaspu njih dva), a

neće zaspati (tj. a ne spava, a ne zaspe) moje srce (tj. moj um, ili: osjećajnost, ili: budnost, prisebnost, ili: svijest)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Seida, od Hišama, rekao je: izvijestio me moj otac od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Nisam vidjela Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) čita (uči, ni) u (jednoj) stvari od molitve noći sjedeći (u mlađim godinama). Te (Tek) kada je ostario, čitao (učio) je sjedeći, pa kada je ostalo njemu od poglavlja trideset ili četrdeset odlomaka, ustao je (ustao bi) pa ih je pročitao (pa bi ih proučio), zatim se naklonio (učinio rukju').

GLAVA

vrijednosti čišćenja (ritualnog čišćenja - abdesta) u noći i danu.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Ebu Usamete od Ebu Hajjana, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao Bilalu kod molitve zore (sabaha):

"O Bilale, pričaj mi za najnadobudniji posao (tj. za posao u koji polažeš najviše nade da budeš nagrađen za njega, a što) si ga uradio u islamu (otkako si primio islam), jer zaista ja sam čuo bubanje (treštanje, tj. šum, ton, zvuk, topot) tvojih dviju obuća (tj. cipela) pred sobom (ispred sebe) u raju." Rekao je: "Nisam uradio (nijednoga) posla, najdobudnijega kod mene (od toga što postupam tako) da ja se nisam očistio (nijednim ritualnim) čišćenjem (ni) u (jednom) času (nijedne) noći ili dana (drukčije) osim (tako da) sam klanjao sa tim čišćenjem što se propisalo meni da klanjam."

(To može da znači da je stalno bio uzimao abdest za svaki namaz pa makar da ga je imao. Ima i drugih tumačenja.)

Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): bubanje tvoje dvije obuće, misli (na) pokretanje (kretanje obuće, ili samoga Bilala).

GLAVA

(onoga) što se mrzi od prižestivanja (naprezanja i tome slično) u pobožnosti.

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis od Abdul-Aziza, sina Suhejba, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Unišao (Ušao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa kadli (jedno) uže pruženo između dva stupa (stuba), pa je rekao: "Šta je ovo uže (tj. Što će ovo uže, Zašto služi ovo uže)?" Rekli su: "Ovo je uže za Zejnebu (Zejnebino), pa kada se umorila, objesila se (tj. pa kada se umori klanjajući, objesi se, privjesi se na to uže da se odmori). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne." (Tj. Ne treba dotle ići.) Odriješite ga (tj. uklonite to uže). Neka klanja jedan (od) vas svojom čilošću (u svojoj čilosti, dobrom raspoloženju), pa kada se umorio, pa neka sjedne." Rekao je (Buharija?): a rekao je Abdullah, sin Meslemeta, od Malikja, od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Bila je kod mene (jedna) žena iz Esedovića, pa je unišao (ušao) meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Ko je ova?" Rekla sam: "Omsica

(Ta-i-ta žena, koja je takva da) neće spavati od noći (tj. ne spava noću nimalo)." Pa se spominjalo od njezine molitve (tj. Pa se spominje djelo njezine mnoge molitve noću). Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Polagano! (Odustani od te žestine!) Na vas je (ono) što možete (bez velikog naprezanja da radite) od poslova, jer zaista Allah se neće dosaditi (sve) dok se (vi ne) dosadite."

(tj. Allahu neće dosaditi vaša dobra djela, sve dok vama ne dosade.)

(Tumačenja ovoga hadisa su mnoga, a neka su navedena u prošlom tekstu.)

GLAVA

(onoga) što se mrzi od ostavljanja stajanja noći (tj. klanjanja u noći) za (onoga) ko ga stajaše (tj. ko klanjavaše noću, ko je klanjao u noći).

PRIČAO NAM JE Abas, sin Huseina, rekao je: pričao nam je Mubešir od Evzaije; - H - a pričao mi je Muhamed, sin Mukatila, Ebul-Hasen, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, rekao je: izvijestio nas je Evzaija, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Ebu Kjesira, rekao je: pričao mi je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Amra sina Asa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Abdullahe, (ili: O Abdullahu,) ne budi kao omsica (taj-i-taj). Stajaše (Stajao je) noću (u molitvi), pa je ostavio stajanje noći (stajanje u noći u molitvi, tj. pa je napustio noćno klanjanje)." A rekao je Hišam: pričao nam je Ibnu Ebul-Išrin, rekao je: pričao nam je Evzaija, rekao je: pričao mi je Jahja od Umera, sina Hakjema sina Sevvana, rekao je: pričao mi je Ebu Selemete slično njemu. A slijedio je njega (Ibnu Ebul-Išrina) Amr, sin Ebu Selemeta, od Evzaije.

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Alija, sina Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan od Amra, od Ebul-Abasa, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Amra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar nisam izviješten (doslovno: Zar se nisam izvijestio) da ti stojiš (tj. klanjaš cijelu) noć i postiš (svaki) dan." Rekao sam: "Zaista ja činim to." Rekao je: "Pa zaista ti kada si činio (tj. kada budeš činio) to, potonuće (upašće) tvoje oko i sustaće (umoriće se) tvoja duša, a zaista (i) tvoja duša ima (svoje) pravo i tvoja porodica ima pravo (prema tebi, pravo koje joj ti duguješ), pa posti i mrsi (jedi), i stoj (tj. klanjaj noću) i zaspi."

GLAVA

vrijednosti (onoga) ko se probudio (izgovarajući, dajući glas od sebe u jednom dijelu) od noći, pa je klanjao.

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, rekao je: izvijestio nas je Velid od Evzaije, rekao je: pričao mi je Umejr, sin Hani'a, rekao je: pričao mi je Džunadete, sin Ebu Umejeta,

rekao je: pričao mi je Ubadete, sin Samita, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko se probudio (tj. ko se probudi iza, iz sna dajući glas od sebe - i to u jednom dijelu) od noći (noći) pa je rekao (izgovori, pa rekne, pa kaže): "Nema božanstva osim Allaha, samoga Njega, nema druga Njemu, Njemu je (tj. Njemu pripada) vlast i Njemu je hvala, i On je na svaku stvar moćan. Hvala Allahu, i slava Allahu, i nema boga osim Allah, i Allah je veći (od svega), i nema moći, a ni snage osim sa Allahom"; zatim je rekao (tj. zatim još rekne): "Bože moj, oprostite meni", ili je molio (ili moli neku drugu molbu) - odgovorilo se (tj. odgovoriće se, a to znači: primiće se ta njegova molba kod Uzvišenoga Allaha). Pa ako se očistio-abdestio (iza toga i klanjao), primila se njegova molitva (tj. ako se očisti i klanja, primiće se ta njegova molitva)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjeja, rekao je: pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Hejsem, sin Ebu Sinana, da je on čuo Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, a on priča u (tj. o) svojim pričanjima, i on spominje poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da je rekao):

"Zaista (jedan) vaš brat neće reći (tj. ne govori u idućim stihovima) bezobraštinu (tj. neistinu, laž). Misli s time (na) Abdullaha, sina Revahata (koji je rekao):

"I među nama je poslanik Allaha, čita Njegovu knjigu,
Kada se raspuklo dobro od zore uzdižuće (šireće).
Pokazao nam je pravopuće poslije sljepoće, pa naša srca
Su u njega uvjerena da je (ono) što je rekao, događajuće.
Noćiva (tako da) podiže svoju stranu od svoje postelje
Kada su teški za idolopoklonike ležaji (postelje)."

Slijedio je njega (Junusa) Ukajl. A rekao je Zubejdija: izvijestio me Zuhrija od Seida i Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega (s njim).

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, rekao je: pričao nam je Hamad, sin Zejda, od Ejuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Vidio sam (na snu, u snu) na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kao da je u mojoj ruci komad brokata (zlatotkanice), pa kao da ja neću (ne želim ni jedno) mjesto od raja (a da bude drukčije, drugačije) osim (tako da) odleti (taj komad brokata) k njemu (tome mjestu noseći i mene). I vidio sam (u tom snu) kao da su dvojica došla meni, htjela su njih dva da me odvedu k Vatri, pa je sreo njih dvojicu (jedan) anđeo pa je rekao: "Nisi se zastrašio (uplašio, tj. Ne boj se)! Pustite ga vas dva!" Pa je ispričala Hafsa Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, jednu (stvar) od, dio) moga sna (snoviđenja), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Divan li je čovjek Abdullah da (samo još) klanjavaše (klanja jedan dio) od noći (noći)." Pa je (otada, od tada) bio Abdullah, bio zadovoljan Allah od njega, (običaja da) klanja (dio) od noći. A bivahu (A bijahu, a bili su) neprestano (običaja da) pričaju Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, san da je ona (Noć Vrijednosti, ili: Noć Određenja - Lejletul-kadri) u sedmoj noći od zadnjih deset (noći ramadana-ramazana), pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Vidim vaš san već se složio (da je ta noć) u zadnjih deset, pa ko je bio (tj. ko bude) istraživač nje (ko je bude istraživao, tražio), pa neka je istražuje (u jednoj noći) od zadnjih deset."

GLAVA

ustrajnosti (trajnoga vršenja, upornosti) na (neobavezna) dva naklona (rekjata) zore.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, pričao nam je Seid, sin Ebu Ejuba, rekao je: pričao mi je Džafer, sin Rebiata, od 'Irakja, sina Malikja, od Ebu Selemeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, večernju molitvu, zatim je klanjao osam naklona (rekjata), i dva naklona (rekjata) sjedeći, i dva naklona (rekjata) između dva dozivanja (na molitvu zore, tj. između ezana i ikameta sabaha), i ne ostavljaše (nije ostavljao) njih dva (dva rekjata sabahskog suneta) nikada.

GLAVA

(oblika, načina) ležanja na desnoj polovini (strani tijela) poslije dva (neobavezna) naklona (rekjata) zore.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, rekao je: pričao nam je Seid, sin Ebu Ejuba, rekao je: pričao mi je Ebul-Esved od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je (tj. Bio bi) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kada je klanjao (neobavezna) dva naklona (rekjata) zore, povalio (bi) se (tj. bio bi legao, bio bi se povalio) na svoju desnu polovinu (stranu tijela).

GLAVA

(onoga) ko je pričao poslije dva naklona-rekjata (sabahskog suneta), a nije se povalio (a nije legao).

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Hakjema, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je: pričao mi je Salim Ebu Nadr, od Ebu Selemeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja) kada je klanjao (završio klanjanje da pogleda šta je sa mnom, kako je stanje kod mene), pa ako sam bila probuđena (budna), pričao mi je (pričao bi mi), a ako ne, povalio (bi) se (legao je, legao bi na postelju čekajući) da se pozove za (ili na) molitvu (zore - na sabah).

GLAVA

(onoga) što je došlo o dobrovoljnoj molitvi po dva (naklona-rekjata da se klanjaju sa jednim pozdravom-predavanjem selama).

A spominje se to od Ammara, i Ebu Zera, i Enesa, i Džabira, sina Zejda, i 'Ikjrimeta i Zuhrije, bio zadovoljan Allah od njih. A rekao je Jahja, sin Seida, Ensarija: Nisam stigao (na životu) pravnike naše zemlje (Medine da drukčije rade) osim (tako da) pozdravljaju (predaju selam) u svaka dva (naklona-rekjata molitve) od dana.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, rekao je: pričao nam je Abdurahman, sin Ebul-Mevalija, od Muhameda, sina Munkjedira, od Džabira, sina Abdullaha, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) poučava nas (molitvu, ili molbu Uzvišenome Bogu za) traženje izbora (tj. onoga što je bolje, ili što je dobro) u stvarima (u poslovima) kao što nas poučavaše poglavlje od Kur'ana. Govoraše (Govorio je Muhamed a.s.): "Kada je razmišljao (tj. želio) jedan (od) vas za (izvjesnu, neku) stvar (a ne zna je li mu to dobro ili nije), pa neka se nakloni (klanja) dva naklona (rekjata) od (druge molitve) osim uzakonjene (tj. neka klanja neobaveznu molitvu od dva naklona-rekjata), zatim neka rekne (kaže): "Bože moj, zaista ja tražim dobro (od) Tebe (tj. molim Te da mi Ti izabereš u ovoj stvari, u ovome poslu ono što je dobro za mene - učini mi to) sa Tvojim (tj. sa Svojim neograničenim) znanjem, i tražim moć (od) Tebe sa Tvojom moći, i molim Te (da mi udijeliš) od Tvoje velike dobrote, jer zaista Ti možeš, a ja ne mogu, i znaš, a ja ne znam, i Ti si veliki poznavalac tajni (skrivenih, nevidljivih stvari). Bože moj, ako (Ti) znaše (poznavашe) da je ova stvar dobra (ili: bolja, najbolja) za mene (za me) u mojoj vjeri, i mome življenju (životu), i posljedici moje stvari; ili je rekao: brzom (toku) moje stvari i njezinom rokovnom (dugotrajnom toku - a to znači, po nekima: u sadašnjem i budućem svijetu i životu), - pa odredi nju meni, i olakšaj nju (ovu stvar)

meni, zatim blagoslovi meni u njoj (tj. blagoslovi mi je). A ako (Ti) znaše (znaš, znadeš) da je ova stvar zla za mene (da nije dobra za mene) u mojoj vjeri, i mome življenju, i posljedici moje stvari; ili je rekao: u brzom (toku) moje stvari (moga slučaja) i njezinom rokovnom (toku), - pa otkloni je od mene, i otkloni mene od nje, i odredi meni dobro gdje (god) je bilo (ono), zatim zadovolji mene sa njim." Rekao je (Muhamed a.s.): "I imenuje svoju potrebu (čovjek izgovarajući ovu molbu - dovu)." (tj. imenovaće, rećiće svoju želju, potrebu ili sl.)

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, od Abdullaha, sina Seida, od Amira, sina Abdullaha sina Zubejra, od Amra, sina Sulejma, Zurekije, čuo je Ebu Katadeta, sina Rib'ije, Ensariju (Ensarije), bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je unišao (Kada uđe) jedan (od) vas (u) bogomolju, pa neka ne sjeda (prije nego) da klanja dva naklona-rekjata (tj. dok ne klanja molitvu od dva naklona-rekjata)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dva naklona (rekjata), zatim je otišao. (To je bilo prilikom posjete Enesovoj neni koja je priredila jedno jelo i pozvala na to jelo Muhameda a.s.)

PRIČAO NAM JE Ibnu Bukjejr, rekao je: pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Salim od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Klanjao sam sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dva naklona (rekjata) prije podne, i dva naklona (rekjata) poslije podne, i dva naklona (rekjata) poslije, poslije (molitve) petka (džume), i dva naklona (rekjata) poslije sutonske molitve (akšama, ahšama) i dva naklona (rekjata) poslije večernje molitve (jacije).

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: izvijestio nas je Šubete, rekao je: izvijestio nas je Amr, sin Dinara, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on govori (propovijeda):

"Kada je došao jedan (od) vas, a vođa govori (propovijeda), ili je već izašao (na govornicu?), pa neka klanja dva naklona (rekjata)."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Sejf, rekao je: čuo sam Mudžahida (da) govori:

Došlo se Ibnu Umeru, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, u njegov stan (u Mekji) pa se reklo njemu: "Ovo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (došao je i) već je unišao (ušao u) Kjabu." Rekao je (Ibnu Umer): "Pa došao (sam) pa nađem poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već je izašao (iz Kjabe dok sam ja došao). I nađem Bilala kod vrata (Kjabe) stojeći (stoji), pa sam rekao: "O Bilale, klanjao (tj. je li klanjao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Kjabi?" "Rekao je: "Da." Rekao sam: "Pa gdje?" Rekao je: "Između ta dva stupa-stuba (direka u Kjabi), zatim je izašao (iz Kjabe) pa je klanjao dva naklona-rekjata (okrenuvši se) u lice Kjabe." Rekao je Ebu Abdullah (Buharija): rekao je

Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega (s njim): "Oporučio mi je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za dva naklona (rekjata) ručalice (tj. oporučio mi je molitvu od dva naklona-rekjata u prepodnevno vrijeme)." A rekao je 'Itban: Došao je jutrom meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), poslije što se otegao (tj. odskočio) dan, i poredali smo se iza njega pa se naklonio dva naklona (klanjao je dva rekjata).

GLAVA

pričanja (razgovora) poslije (obavljena) dva naklona (rekjata) zore (tj. poslije sabahskog suneta).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan, rekao je Ebu Nadr: pričao mi je moj otac (Ebu Umejjete) od Ebu Selemeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše (klanjao je) dva naklona (rekjata), pa ako sam bila probuđena (budna), pričao mi je (tj. razgovarao je sa mnom), a ako ne, povalio se (tj. legao bi na postelju). Rekao sam Sufjanu:

"Pa zaista neki (od) njih predaju (prenose) ga (tj. pričaju ovaj hadis, ili: ovaj slučaj ovako): "dva naklona (rekjata) zore." Rekao je Sufjan: "Ono je (upravo) to (tj. Tako je)."

GLAVA

obavezivanja (sebe na obavljanje neobavezne molitve od) dva naklona (rekjata) zore (tj. sabahskog suneta), i (GLAVA onoga) ko je imenovao (tj. nazvao) njih dva dobrovoljnošću (tj. dobrovoljnom molitvom).

PRIČAO NAM JE Bejan, sin Amra, pričao nam je Jahja, (on) je sin Seida, pričao nam je Ibnu Džurejdž od 'Ata'-a, od Ubejda, sina Umejra, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), rekla je:

Nije bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (ni) na (jednoj) stvari od višaka (viškova molitve) žešći od njega obavezivanjem (na to samoga sebe kao) na dva naklona (rekjata) zore (tj. najžešće se obavezivao, i najviše je čuvao da mu ne ostanu dva rekjata sabahskog suneta, na njih se najviše obavezivao).

GLAVA

(onoga) što se čita (uči) u dva (na dva) naklona (rekjata) zore.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) klanja u noći trinaest naklona (rekjata), zatim klanja, kada je čuo dozivanje (ezan) za jutarnju molitvu (sabah), dva laka (tj. brza, kratka) naklona (rekjata).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, rekao je: pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Muhameda, sina Abdurahmana, od njegove tetke Amrete, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, - H - a pričao nam je Ahmed, sin Junusa, rekao je: pričao nam je Zuhejr, rekao je:

pričao nam je Jahja, on je sin Seida, od Muhameda, sina Abdurahmana, od Amrete, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) olakša dva naklona (rekjata) koja su (klanjavana, koja su se obavljala) prije (obavezne) molitve jutra (sabaha, tj. klanjavao ih je lako, brzo, kratko tako) čak (da) zaista ja svakako govorim (da velim, rekнем): "Da li je pročitao-proučio (poglavlje Kur'ana koje se naziva) Umul-Kjitaб (klanjajući ta dva naklona-rekjata)?"

(Ummul-Kjitaб znači: majka knjige, ili: izvor knjige, a to je prvo poglavlje u Kur'anu koje je kratko - El-Fatiha. To poglavlje ima više naziva.)

GLAVE

dobrovoljnosti (tj. GLAVE dobrovoljne molitve).

GLAVA

dobrovoljne molitve poslije propisane (molitve).

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja, sin Seida, od Ubejdulaha, rekao je: izvjestio me Nafi' od Ibnu Umera, rekao je:

Klanjao sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, dvije ničice (tj. dva rekjata) prije podne, i dvije ničice (dva rekjata) poslije podne, i dvije ničice (dva rekjata) poslije sutonske molitve (poslije akšama), i dvije ničice (dva rekjata) poslije večernje molitve (poslije jacije) i dvije ničice (dva rekjata) poslije (molitve) petka (poslije džume). Pa što se tiče sutonske i večernje (molitve), pa u njegovoj kući (smo klanjali). A pričala mi je moja sestra Hafsa da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanjavaše dvije lake ničice (dva laka rekjata) poslije što izađe (tj. rodi se) zora, a bila je (ta molitva u jednome) času (što) neću unići (tj. što ne ulazim ja, u tom času ne ulazim) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u njemu (tj. ta molitva je bila u času u kojem ja nisam posjećivao Vjerovijesnika a.s.). A rekao je Ibnu Ebu Zinad (pričajući) od Musa-a, sina Ukbeta, od Nafi'a: (i dvije ničice-dva rekjata) poslije večernje molitve (poslije jacije) u svojoj porodici. Slijedio je njega (Ubejdulaha) Kjesir, sin Ferkada, i Ejub od Nafi'a.

GLAVA

(onoga) ko nije klanjao dobrovoljne molitve poslije propisane (strogo obavezne molitve).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, rekao je: pričao nam je Sufjan od Amra, rekao je: čuo sam Ebu Ša'sa'-a Džabira, rekao je: čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima), rekao je:

Klanjao sam sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, osam (naklona-rekjata) skupa i sedam (naklona-rekjata) skupa. Rekao sam (to veli Amr): "O Ebu Ša'sa'e, mislim (da) ga je odgodio (do na kraj vremena fard) podne i (da) je požurio (da klanja u prvom početku vremena fard za) popodne (ikjindiju), i (da) je požurio večernju molitvu (jaciju), a odgodio je sutonsku (akšam) molitvu (do same jacije)." Rekao je: "I ja mislim (da je tako učinio)."

(Kada je klanjao četiri rekjata farda podne i četiri rekjata farda ikjindije skupa, to je osam rekjata, i kada je klanjao tri rekjata ahšamskog farda i četiri rekjata jacijskog farda, to je sedam rekjata skupa - onda znači da poslije fardova, propisanih molitava, molitvi nije uopće klanjao suneta, sunete, tj. dobrovoljnih molitava, molitvi. Taj postupak Muhameda a.s. u toj prilici je osnova onih koji ne klanjaju dobrovoljnih molitava, molitvi poslije propisanih molitava.)

GLAVA

molitve ručalice (prepodnevnoga vremena) u putovanju.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Šubeta, od Tevbeta, od Muverrika, rekao je: rekao sam Ibnu Umeru, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"Da li klanjaš ručalicu (tj. dobrovoljnu molitvu prepodnevnog vremena - duha namaz, prije podne na dva do tri sata)?" Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Pa Umer?" Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Pa Ebu Bekjr?" Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Pa Vjerovijesnik, poilovao ga Allah i spasio, (da li on tu molitvu klanja)?" Rekao je: "Ne mislim ga (da klanja)."

(Ovu dobrovoljnu molitvu, koja se klanja prije podne na dva do tri sata, u daljem tekstu nazivaćemo, zvaćemo je molitva ručalice, i neće se više davati objašnjenja o njezinom vremenu.)

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je: pričao nam je Amr, sin Murreta, rekao je: čuo sam Abdur-Rahmana, sina Ebu Lejla-a, (da) govori:

Nije nam pričalo (ni) jedno (lice) da je ono vidjelo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) klanja molitvu ručalice osim Ummu Hani'e pa zaista ona je rekla: Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, unišao (u) njezinu kuću (na) dan osvojenja Mekje, pa se okupao i klanjao je osam naklona (rekjata). Pa nisam vidjela (ni jednu) molitvu nikad lakšu od nje osim (jedino što) zaista on upotpunjava naklonjanje (rukju') i ničičenje (sedždu, i u toj molitvi, molitvi ručalice iako ju je klanjao vrlo lako, tj. brzo, kratko).

GLAVA

(onoga) ko nije klanjao molitvu ručalice, i (ko) je vidio njega (tj. taj postupak neklanjanja) širokim (tj. dopuštenim; ili: ko je vidio čin te molitve širokim, tj. mogućim, ali nije sledstven, nije nužan).

PRIČAO NAM JE Adem, rekao je: pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Nisam vidjela poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je slavio brojanicu ručalice (tj. da je klanjao molitvu ručalice, da je klanjao duha namaz), a zaista ja svakako slavim nju (tj. ja je klanjam).

GLAVA

molitve ručanice u prisutnosti (doma, kod kuće).

Rekao je njega (taj postupak klanjanja molitve ručanice kada se je kod kuće, a ne na putovanju - to je rekao) Itban, sin Malikja, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, rekao je: izvijestio nas je Šubete, rekao je: pričao nam je Abbas Džurejrija, on je sin Ferruha, od Ebu Usmana Nehdije, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Oporučio mi je moj prijatelj (Božiji poslanik), pomilovao ga Allah i spasio, za tri (stvari, postupka) neću ih ostaviti (nikada tako) da umrem (dok ne umrem, čineći ih): postenje (post) tri dana od svakoga mjeseca, i molitvu ručanice i spavanje na neparu (za te tri stvari mi je oporučio).

(Spavanje na neparu znači da klanja neparnu molitvu - vitr prije spavanja.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Dža'da, rekao je: izvijestio nas je Šubete od Enesa, sina Sirina, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malikja, rekao je: rekao je (jedan) čovjek od Pomagača, a bio je krupan, Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja neću moći (da klanjam) sa tobom molitvu." Pa je spravio Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (jedno) jelo, pa ga je pozvao k svojoj kući. I poprskao je njemu (tj. očistio mu je) kraj (jedne) hasure (rogozine) sa vodom, pa je klanjao (Muhamed a.s.) na njoj (hasuri) dva naklona (rekjata). A rekao je omsica (neki), sin omsice (sin nekog) sina Džaruda, Enesu, bio zadovoljan Allah od njega: "Je li bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaj da) klanja molitvu ručanice?" Pa je rekao: "Nisam ga vidio (da) je klanjao (tu molitvu nikada) osim toga dana."

GLAVA

dva naklona (dva rekjata) prije podne.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, rekao je: pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zapamtio sam (sačuvao sam u sjećanju) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, deset naklona (deset rekjata): dva naklona (dva rekjata) prije podne i dva naklona (dva rekjata) poslije njega, i dva naklona (dva rekjata) poslije sutonske molitve (ahšama, koja je klanjao) u svojoj kući, i dva naklona (dva rekjata) poslije večernje molitve (jacije, koja je klanjao) u svojoj kući, i dva naklona (dva rekjata) prije molitve jutra (prije sabaha). Bila je (ova molitva od dva naklona-rekjata prije molitve jutra-prije sabaha u) čas (što) se neće unići (tj. što se ne ulazi) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, u njemu (u tom času, ali) pričala je meni Hafsa da je on bio, kada je pozvao pozivač i izašla je (rodila se) zora, (bio je, tj. bio bi) klanjao (klanjao bi) dva naklona-rekjata (dobrovoljne molitve, sabahskog suneta prije sabahskog farda).

(Iz ovoga kao i iz mnogih drugih hadisa vidi se da je Muhamed a.s. redovno klanjao sabahski sunet u kući, a fard u džamiji zajednički.)

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Šubeta, od Ibrahima, sina Muhameda sina Muntešira, od njegovog oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da

Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ne ostavljaše četiri (doslovno: bio je takvog postupka da neće ostaviti četiri naklona-rekjata) prije podne i dva naklona-rekjata prije (molitve) jutra (sabaha). Slijedio je njega (Jahja-a) Ibnu Ebu Adijj i Amr od Šubeta.

(Četiri prije podne, znači sunet od četiri rekjata prije podnevskog farda.)

GLAVA

molitve prije (farda) sutonske molitve (prije ahšama, prije akšama).

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis od Huseina, od Ibnu Burejdeta, rekao je: pričao mi je Abdullah Muzenija od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Klanjajte prije molitve (obavezne koja se klanja poslije Sunčevoga) zalaženja (tj. u prvi suton)." Rekao je u trećem (ponavljanju - a to znači da je to Muhamed a.s. tri puta ponovio): "Za (onoga je ta neobavezna molitva) ko je htio (tj. ko hoće, neka je klanja" - tako je treći puta rekao Muhamed a.s. ublaženo iz) odvratnosti da je uzmu ljudi običajem (tj. za stalni postupak).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jezida, rekao je: pričao nam je Seid, sin Ebu Ejuba, rekao je: pričao mi je Jezid, sin Ebu Habiba, rekao je: čuo sam Mersedu, sina Abdullaha, Jezeniju, rekao je: došao sam Ukbetu, sinu Amira, Džuhenijsi pa sam rekao:

"Zar neću začuditi tebe (Zar te neću natjerati na čuđenje kada ti rekнем, kažem nešto neobično) od Ebu Temima?! Naklonja (Klanja) se dva naklona (rekjata) prije (farda, obavezne) molitve (poslije Sunčevog) zalaženja."

(To znači poslije ezana za ahšam, za akšam klanja se dva rekjata prije ahšamskog farda.)

Pa je rekao Ukbete: "Zaista mi činjasmo (činili smo) njega (taj postupak) na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao sam: "Pa šta sprečava tebe sada (pa to ne činiš)?" Rekao je: "Posao."

GLAVA

molitve viškova (tj. neobaveznih klanjanja) skupno (tj. u skupini, zajednički).

Spomenuli su ga (taj postupak) Enes i Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Ishak, izvijestio nas je Ja'kub, sin Ibrahima, pričao nam je moj otac od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Mahmud, sin Rebi'a, Ensarija da je on razumio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i razumio je izbacivanje (prskanje, štricanje) vode iz usta (što) ga je izbacio (prskao, štrcao Muhamed a.s.) u njegovo lice (u lice Mahmuda zahvativši i stavivši u usta vodu) iz bunara (koji) je bio u njegovoj kući.

(Ovo znači da se Mahmud kao mali dječak sjeća Muhameda a.s. koji je umro prije nego je Mahmud odrastao.)

Pa je tvrdio Mahmud da je on čuo Itbana, sina Malikja, Ensariju, bio zadovoljan Allah od njega, a bio je (Itban) od (onih) ko je prisustvovao (borbi na) Bedru sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (Mahmud je čuo toga Itbana da) govori:

Klanjavah (Klanjao sam) mome (svome) narodu u Salimovićima, a rastavljaše između mene i između njih (jedna) dolina kada su došle (tj. kada dođu, padaju) kiše, pa je teško meni njezino preženje prema njihovoj bogomolji (tj. dotužilo mi je prebacivanje preko te doline idući prema njihovoj bogomolji). Pa sam došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao njemu: "Zaista ja sam zanijekao (tj. osjetio slabim) moj vid, a zaista dolina, koja je između mene i između moga naroda, teče bujicom kada su došle kiše, pa dotužuje meni (bude mi teško) njezino prelaženje, pa sam volio (želio) da ti dođeš pa (da) klanjaš od moje kuće (u jednom) mjestu (što) ću ga uzeti (tj. koje bih ja uzeo za) klanjalište." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Učiniću (to)." Pa je došao jutrom (ili: sutradan) meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), poslije što se ojačao dan. Pa je tražio dozvolu (da uniđe, da uđe) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam mu dozvolio. Pa nije (ni) sjeo (a) čak je rekao: "Gdje voliš (želiš) da klanjam od tvoje kuće?" Pa sam pokazao njemu k mjestu koje (je to što) volim (ja) da klanjam u njemu. Pa je stao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je veličao (izgovorio je "Allahu ekjber"), i poredali smo se iza njega, pa je klanjao dva naklona (dva rekjata), zatim je pozdravio i pozdravili smo (i mi, tj. predao je selam on i mi) kada je pozdravio. Pa sam ga zadržao (na jednom) jelu (od mesa i brašna što) se spravilo za njega. Pa je čula porodica doma, poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u mojoj kući, pa su se vratili (tj. navratili, svratili, došli neki) ljudi od njih, čak su se umnožili ljudi u kući. Pa je rekao (jedan) čovjek od njih: "Šta je učinio Malikj (tj. Šta radi Malikj, šta je s Malikjom), neću ga vidjeti (tj. ne vidim ga da je ovdje)?" Pa je rekao (jedan) čovjek od njih: "To je dvoličnjak (licemjer), neće voliti (tj. ne voli) Allaha, i Njegova poslanika." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne govori to. Zar ga ne vidiš (da) je rekao "Nema boga osim Allaha", traži sebi s time (da vidi, ili: da zadovolji) lice Allaha." Pa je rekao (onaj čovjek iz puka): "Allah i Njegov poslanik su znaniji. Što se tiče nas, pa tako mi Allaha ne vidimo njegovu ljubav i njegov razgovor (ni s kim drugim) osim (jedino što ide) k dvoličnjacima." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa zaista Allah je već zabranio (da bude kažnjen) na Vatri (onaj) ko je rekao "Nema boga osim Allaha (osim jedinoga Boga, Tvorca svega)", traži sebi (tj. ko to rekne tražeći sebi) s time lice Allaha." Rekao je Mahmud: Pa sam pričao nju (ovu riječ, ovu rečenicu nekim) ljudima, među njima je (bio i) Ebu Ejub, drug poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (pričao sam im to) u njegovoj vojni (tj. u Ebu Ejubovoj vojni, vojnom pohodu) koja je (bila ta vojna što) se usmrtio (umro) u njoj, a Jezid, sin Muavije je (bio zapovjednik) nad njima, u zemlji Vizantinaca. Pa je zanijekao nju (tu rečenicu, tu riječ, tj. osudio je nju) meni Ebu Ejub, rekao je: "Tako mi Allaha ne mislim (da) je rekao, poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (to) što si rekao (ne mislim da je rekao) ikada." Pa je (to) bilo veliko (tj. teško je palo) to meni, pa sam učinio Allahu (zavjet) na se (doslovno: na mene), ako me spasi (tako) da se vratim iz (sa ove) moje vojne (bitke), da ću pitati o njoj (o ovoj rečenici, riječi) Itbana, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, ako (ga) nađem živa u bogomolji njegova naroda. Pa sam se vratio (sa vojne-vojnog pohoda, pa sam povikao, tj. izgovorio telbiju) za hodočašće, ili za umru (kratko dobrovoljno, neobavezno hodočašće), zatim sam putovao dok sam prispio (stigao u) Medinu. Pa sam došao Salimovićima, pa kadli je Itban slijep starac, klanja svome narodu. Pa pošto je pozdravio (u znak da se rješava) od molitve (jer ju je završio), pozdravio sam ga i izvijestio sam ga ko sam ja, zatim sam ga pitao o tome hadisu, pa mi ga je ispričao kao što mi ga je ispričao prvi puta.

dobrovoljnosti (tj. dobrovoljne molitve) u kući.

PRIČAO NAM JE Abdul-Aala, sin Hamada, pričao nam je Vuhejb od Ejuba i Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Učinite u vašim kućama (jedan dio, neobavezni dio) od vaše molitve, a ne uzmite ih (svoje kuće kao) grobove." Slijedio je njega (Vuhejba) Abdul-Vehhab od Ejuba.

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

vrijednosti molitve u bogomolji Mekje i Medine.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me Abdul-Melik od Kazeata, rekao je: čuo sam Ebu Seida (Hudriju) rekao je četiri (stvari, i za te četiri stvari što ih je pričao) rekao je: čuo sam (ih) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A (veli Kazeate za Ebu Seida) bio je ratovao sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, dvanaest ratova (vojni), - H - pričao nam je Alija, rekao je: pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Seida, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće se vezati samari (kamila-deva, tj. neće se putovati nijednoj bogomolji) osim k trima bogomoljama: svetoj bogomolji (tj. Kjabu u Mekji), i bogomolji Poslanika, pomilovao ga Allah i spasio (u Medini), i najkrajnjoj (najudaljenijoj) bogomolji (tj. onoj u Jerusalimu, u Jerusalemu)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Zejda, sina Rebaha, i Ubejdulaha, sina Ebu Abdullaha, Egarra, od Ebu Abdullaha Egarra, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Molitva (jedna) u ovoj mojoj bogomolji bolja je od hiljadu molitava u (drugoj bogomolji) što je osim nje, osim (tj. izuzimajući, izuzev) svete bogomolje (Kjabe, jer je u Kjabu opet bolja i vrijednija molitva nego u bogomolji Vjerovijesnika a.s. u Medini)."

GLAVA

bogomolje (mjestu) Kuba'a.

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Ibnu Ulejjete, izvijestio nas je Ejub od Nafi'a da Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, ne klanjavaše (nije klanjao molitve) od ručаницe (duha namaz, nikada) osim u dva dana: danu (u kojem) stigne u Mekju, jer zaista on stizaše (u) nju (Mekju) ručanicom (u doba ručаницe, prepodnevno vrijeme), pa obiđe (ophodi) Kuću (tj. Kjabu), zatim klanja dva naklona (dva rekjata) ozadi (iza) Mekama (mjestu uz Kjabu); i (u) danu (u kojem) dođe (u) bogomolju (mjestu u blizini Medine) Kuba'a, jer zaista on dolazaše-dolazio je (u) nju svake subote, pa kada je unišao (u tu) bogomolju, mrzio je da izađe iz nje (prije nego) da klanja u njoj. Rekao je (Nafi'):

I pričaše (Ibnu Umer) da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, posjećivao nju (bogomolju u Kuba'u) jašući i pješaćeći. Rekao je: i govoraše (govorio je Ibnu Umer) njemu (Nafi'u): "Činim samo kao što sam vidio moje drugove (da) čine, i neću sprječavati (ni) jednoga (čovjeka) da klanja u koji (god) čas je htio (tj. u koji god čas hoće da klanja) od noći ili dana, osim da ne istražujete rađanje Sunca, a ni njegovo zalaženje (tj. samo ne klanjajte namjerno u času izlaženja i zalaženja Sunca nikakvih molitava-molitvi)."

GLAVA

(onoga) ko je dolazio bogomolji Kuba'a svake subote.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, rekao je: pričao nam je Abdul-Aziz, sin Muslima, od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) dolazi bogomolji Kuba'a svake subote pješaćeći i jašući. I bio je Abdullah, bio zadovoljan Allah od njega, (običaja da) čini njega (taj postupak).

GLAVA

dolaženja (dolaska) bogomolji Kuba'a jašući i pješaćeći.

PRIČAO NAM JE Museded, rekao je: pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) dolazi Kuba'u (mjestu, tj. njegovoj bogomolji) jašući i pješaćeći. Povećao je (tj. dodao je u pričanju) Ibnu Numejr: pričao nam je Ubejdulah od Nafi'a: pa klanja u njemu (u Kuba'u, tj. njegovoj bogomolji) dva naklona (dva rekjata).

GLAVA

vrijednosti (onoga prostora) što je između groba i govornice.

(Pod grobom se misli na grob Muhameda a.s. Grob njegov je iskopan u njegovoj kući, sobi u kojoj je i umro, a kuća je bila uz njegovu bogomolju u Medini. Pod govornicom se misli na govornicu njegove bogomolje, džamije u Medini. Pod vrijednosti prostora između toga groba i te govornice misli se na veliku vrijednost molitve i pobožnih djela na tome prostoru.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Abdullaha, sina Ebu Bekjra, od Abbada, sina Temima, od Abdullaha, sina Zejda, Mazinije, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Što (je prostora) između moje kuće i moje govornice (to) je (jedan) vrt (jedna bašča) od vrtova raja."

PRIČAO NAM JE Museded od Jahja-a, od Ubejdulaha, rekao je: pričao mi je Hubejb, sin Abdurahmana, od Hafsa, sina Asima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Što je između moje kuće i moje govornice (taj prostor) je (jedan) vrt od vrtova raja, a moja govornica je na mome bazenu (na mojoj čatrnji, tj. na mome specijalnom rajskom bazenu naročite rajske vode za piće)."

GLAVA

bogomolje Jerusalima.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Abdul-Melikja, čuo sam Kaze'ata, slobodnjaka Zijada, rekao je: čuo sam Ebu Seida Hudriju, bio zadovoljan Allah od njega, (da) priča za četiri (stvari) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa su me (te četiri stvari) zadivile i ugodile su mi (tj. i obradovale su me, svidjele su mi se). Rekao je:

"Neka ne putuje žena (žensko lice) dva dana (drukcije) osim (tako da) je sa njom njezin muž ili zabranjeni rođak; i nema posta u dva dana (u godini, u danu praznika): mršenja i (danima praznika) žrtve; i nema (dobrovoljne, ili: nikakve) molitve poslije dvije (uzakonjene) molitve: poslije (molitve) jutra-sabaha (tako) da se rodi (ili: dok se ne rodi) Sunce, i poslije (molitve) popodneva-ikjindije (tako) da zađe (ili: dok ne zađe Sunce); i neće se vezati samari (kamila, tj. ne treba radi neke naročite pobožnosti putovati nikakvoj bogomolji) osim k trima bogomoljama: bogomolji svetosti (Kja'bi u Mekji), i bogomolji najkrajnjega (najudaljenijega grada, tj. Jerusalima) i mojoj bogomolji (tj. bogomolji, džamiji Muhameda a.s. u Medini)."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVE RADA (POSILA) U MOLITVI.

GLAVA

traženje pomoći rukom (tj. može se pomoći, može se poslužiti rukom) u molitvi kada je bio (tj. kada je taj pokret ruke) od stvari molitve.

(Misli se na slučaj kada je Muhamed a.s. za vrijeme molitve uzeo rukom za uho Ibnu Abasa i premjestio ga sa svoje lijeve na svoju desnu stranu iza svojih leđa. Tu se je Muhamed a.s. poslužio rukom, ali taj je pokret ruke bio u vezi sa molitvom, jer je Ibnu Abas bio stao nepropisno na lijevu stranu, a on je zajedno klanjao sa Muhamedom a.s. Pošto su njih dva sama klanjala zajednički, trebao je Ibnu Abas da stane na desnu stranu. Dakle u stvari pravilnog postavljanja u zajedničkoj molitvi, poslužio se Muhamed a.s. rukom.)

A rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Tražiće pomoći (tj. poslužiće se) čovjek u svojoj molitvi od svoga tijela sa čime je htio (tj. s čim god hoće).

(To je analogija: kad se može poslužiti rukom, može i nekim drugim dijelom tijela.)

A stavio je Ebu Ishak svoju kapu u molitvi i podigao ju je. I (ili: A) stavio je Alija, bio zadovoljan Allah od njega, svoj (desni) dlan na svoj lijevi zglavak. Osim da češe kožu ili popravi odjeću (tj. može se poslužiti rukom u molitvi u vezi stvari same molitve, ali se izuzima, tj. ali se ne treba posluživati rukom u molitvi radi češanja kože i radi popravljivanja odjeće).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malik od Mahremeta, sina Sulejmana, od Kjurejba, slobodnjaka Ibnu Abasa, da je on izvijestio njega od

Abdullaha, sina Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je noćio (prenoćio) kod Mejmunne, majke vjernika, bio zadovoljan Allah od nje, a ona je njegova tetka, rekao je:

Pa sam se povalio (tj. pa sam legao) na širinu jastuka (uzglavlja), a povalio se poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegova porodica (tj. i njegova žena) u duljinu njega (jastuka). Pa je spavao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dok se upolovila noć, ili (do) prije njega (upolovljenja) za malo ili (do) poslije njega za malo (vremena), zatim se probudio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je sjeo pa je traio (rastirao) spavanje (tj. san) od (tj. sa) svoga lica sa svojom rukom. Zatim je pročitao (proučio) deset odlomaka (od) završnih (zadnjih odlomaka) poglavlja Ali Imran, zatim je ustao k obješenom (starom) mijehu (za vodu), pa se očistio (abdestio) iz njega, pa je lijepo izveo svoje čišćenje, zatim je ustao (da) klanja. Rekao je Abdullah, sin Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Pa sam ustao pa sam učinio (sve) kao što je učinio (Muhamed a.s.), zatim sam otišao pa sam stao uz njegovu stranu (tj. uz njega). Pa je stavio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju desnu ruku na moju glavu, i uzeo je za moje desno uho (i) suče (tj. sučući) ga sa svojom rukom. Pa je klanjao dva naklona (dva rekjata), zatim dva naklona-rekjata, zatim dva naklona, zatim dva naklona, zatim dva naklona, zatim dva naklona, zatim je klanjao nepar (vitr), zatim se povalio (tj. legao na postelju) dok mu je došao (ili dok mu nije došao) pozivač (za molitvu). Pa je ustao (kada je došao pozivač) pa je klanjao dva laka naklona-rekjata, zatim je izašao pa je klanjao jutarnju molitvu (sabah).

GLAVA

(onoga) što se zabranjuje od govora u molitvi.

PRIČAO NAM JE Ibnu Numejr, rekao je: pričao nam je Ibnu Fudajl, rekao je: pričao nam je Aameš od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mesudova), bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

Pozdravljasmo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u molitvi, pa odvracaše nama (tj. pa nam je otpozdravljao u molitvi, u toku molitve). Pa pošto smo se vratili iz (izbjeglištva) kod negusa (od negusa, abesinskog vladara), pozdravili smo ga pa nije odvratio nama (pozdrava u toku molitve), i rekao je: "Zaista u molitvi je posao (zauzetost, uzvišena, koja se ne smije remetiti)."

PRIČAO NAM JE Ibnu Numejr, pričao nam je Ishak, sin Mensura, pričao nam je Hurejm, sin Sufjana, od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (Mesudova), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (slično tome).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Isa od Ismaila, od Harisa, sina Šubejla, od Ebu Amra Šejbanije, rekao je: rekao je meni Zejd, sin Erkama:

Zaista sigurno razgovarasma u molitvi na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Govori jedan (od) nas svome drugu za svoju (neku) potrebu dok (tj. do časa kada) je sišao (odlomak): "Čuvajte se na molitvama (ili: Čuvajte molitve)...", pa se (otada, od tada) zapovjedilo nama za šutnju (tj. da šuteći obavljamo molitvu, a to znači da ne razgovara niko u molitvi).

GLAVA

(onoga) što je dozvoljeno (da se izgovori) od (riječi) slavljenja i zahvale u molitvi (dozvoljeno je) za ljude (ljudima).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Hazima, od njegova oca, od Sehla, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) napravi pomirenje između Amrubnuavfovića (tj. među plemenom koje se zvalo Amr Ibnu Avf), a nastupilo je bilo vrijeme (da se vrši) molitva, pa je došao Bilal Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao: "Zadržao se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa (da) predvodiš ljude (tj. hoćeš li da predvodiš ljude u molitvi)?" Rekao je: "Da. Ako ste htjeli (tj. Ako hoćete, učiniću to)." Pa je podigao (tj. uspostavio) Bilal molitvu (učenjem ikameta, poziva za dizanje na molitvu), pa je stupio naprijed Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, pa je klanjao (tj. počeo da klanja). Pa je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ide (tj. idući) u redovima (tj. između redova), cijepa ih cijepanjem (tj. rastavljajući ih, razmičući ih) dok je stao u prvi red. Pa su počeli ljudi sa udaranjem rukama. Rekao je Sehl: "Da li znate šta je (to) udaranje rukama? Ono je (tj. To je) pljeskanje." A bio je Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, (običaj da) se neće obazrijeti (tj. da se ne obazire) u svojoj molitvi. Pa pošto su umnožili (tj. mnogo pljeskali), obazro se, pa kadli Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u redu (stoji). Pa je pokazao (znakom Muhamed a.s.) k njemu (Ebu Bekjr): Tvoje mjesto (zadrži, tj. predvodi u molitvi i dalje)! Pa je podigao Ebu Bekjr svoje dvije ruke pa je zahvalio Allahu (na toj počasti od Muhameda a.s.), zatim se vratio natraške iza njega i stupio je naprijed Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao.

GLAVA

(onoga) ko je imenovao (tj. spominjao imena za neke) ljude (imena nekih ljudi, tj. lica), ili je pozdravljao u molitvi (drugoga) osim njega (osim sebe, tj. molio je, želio je mir drugome osim sebe) upravljanjem (pozdrava drugome licu), a ono ne zna (za taj pozdrav).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Isa-a, pričao nam je Ebu Abdussamed Abdul-Aziz, sin Abdussameda, pričao nam je Husajn, sin Abdurahmana, od Ebu Vaila, od Abdullaha, sina Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Govorasmo (Govorili smo):

Pozdrav je u molitvi (tome i tome), i imenujemo (tj. i spominjamo ime na pr. Pozdrav Džibrilu). I pozdravljaše neki (od) nas nekojega. Pa je čuo njega (taj postupak) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Govorite (u molitvi ovako):

"Pozdravi (tj. Izrazi poštovanja pozdravima pripadaju) Allahu i molitve i lijepa djela! Mir tebi, o Vjerovijesniče, i milost Allaha i Njegovi blagoslovi! Mir nama i dobrim robovima Allaha! Svjedočim da nema boga (božanstva) osim Allaha, i svjedočim da je Muhamed Njegov rob i Njegov poslanik." Pa zaista (tj. jer zaista) vi kada ste učinili to (tj. tako), pa već ste pozdravili svakoga dobroga roba Allaha u (tj. na) nebu i zemlji."

GLAVA

pljeskanja za žene (u ime upozorenja na nešto za vrijeme molitve).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Zuhrija od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Slavljenje (tj. Izgovaranje riječi: "Subhanallah-Slava Bogu!") je za ljude, a pljeskanje (rukama) je za žene (da upozore na nešto za vrijeme vršenja molitve)."

PRIČAO NAM JE Jahja, izvijestio nas je Vekji' od Sufjana, od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Slavljenje je za ljude, a pljeskanje je za žene."

GLAVA

(onoga) ko se vratio natraške u svojoj molitvi, ili je stupio naprijed zbog (neke) stvari (koja silazi njemu (tj. što mu se dogodi, koja mu se pojavi).

Predao je njega (tj. pričao je takav slučaj) Sehl, sin Sa'da, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, rekao je Junus, rekao je Zuhrija: izvijestio me Enes, sin Malikja, da su muslimani (imali ovaj slučaj): dok su oni (bili) u (molitvi) zore-sabaha, (u) ponedjeljak, a Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, klanja sa njima, pa je iznenadio njih (tj. iznenadio ih je, iznenada im se ukazao bolesni) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a (to je bilo tako da) je već otkrio zastor (zavjesu) sobe Aiše (sobe Aišine ili Aišine sobe), bio zadovoljan Allah od nje, pa je gledao k njima, a oni su poredani u redove, pa se nasmiješio, smije se (tj. pa se nasmiješio smijući se). Pa se vratio Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, na svoje dvije pete (tj. stuknuo se nazad), i mislio je da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, hoće da izađe k molitvi. I odlučili (tj. I htjeli) su muslimani da se stave u iskušenje u svojoj molitvi (tj. da prekinu molitvu) veseljem zbog Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada su ga vidjeli. Pa (je) pokazao sa svojom rukom, to jest: Upotpunite! Zatim je unišao (u) sobu, i spustio je zastor (zavjesu) i usmrtio se (tj. umro je) toga dana.

GLAVA:

Kada je zovnula (pozvala) majka svoje dijete u molitvi (bivši dijete u molitvi).

A rekao je Lejs: pričao mi je Džafer od Abdurahmana, sina Hurmuza, rekao je: rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Dozivala je (jedna) žena svoga sina, a on je u (jednoj) ćeliji (tekiji). Rekla je: "O Džurejdže!" Rekao je: "Bože moj, moja majka i moja molitva (u pitanju su, ili: zovu me)." Rekla je: "O Džurejdže!" Rekao je: "Bože moj, moja majka i moja molitva?!" Rekla je: "O Džurejdže!" Rekao je: "Bože moj, moja majka i moja molitva?!" Rekla je: "Bože moj, neće umrijeti (tj. Neka ne umre) Džurejdž (prije nego) da gleda u lice preljubnica." A sklanjaše se k njegovoj ćeliji (jedna) pastirica (što) pase (čuva na paši) ovce. Pa je rodila (tj. pa se porodila). Pa se reklo njoj: "Od koga je ovo dijete (začeto)?" Rekla je: "Od Džurejdža." Sišao je iz svoje ćelije. Rekao je Džurejdž: "Gdje je ova koja tvrdi da je njezino djete moje (tj. od mene začeto)?" Rekao je (Džurejdž kada mu je donešeno djete na uviđaj): "O mali, ko je tvoj otac?" Reklo je (djete): "Pastir ovaca."

(Riječ u originalu "Babusu" tumače na više načina: mali; dojenče; Babus, vlastito ime djeteta; oče bijede: bijedniče.)

GLAVA

potiranja (tj. odstranjivanja) pjeska u molitvi.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, rekao je: pričao nam je Šejban od Jahja-a, od Ebu Selemeta, rekao je: pričao mi je Muajkib da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao o čovjeku (koji) ujednačuje (uravnava) prašinu gdje će ničičiti (činiti sedždu), rekao je:

"Ako si bio činilac (toga, tj. Ako uravnavaš prašinu za vrijeme molitve na onome mjestu gdje ćeš ničice pasti-na sedždu), pa jedanput (tj. pa samo jedanput rukama ukloni prašinu)."

(Prema tome ne bi trebalo više puta da razgrne rukama prašinu ili slično.)

GLAVA

prostiranja (razastiranja) odjeće u molitvi za ničičenje (za sedždu, na sedždi).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Bišr, pričao nam je Galib od Bekjra, sina Abdullaha, od Enesa, sina Malikja, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjavasmo (Klanjali smo) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u žestini vrućine, pa kada nije mogao jedan (od) nas da smjesti (da stavi) svoje lice (na površinu) od zemlje, prostro je (prostro bi) svoju odjeću, pa je (tj. pa bi) ničičio (činio bi sedždu) na njoj.

GLAVA

(onoga) što je dozvoljeno od rada (posla) u molitvi.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Malikj od Ebu Nadra, od Ebu Selemeta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pružah svoju (svoju) nogu u Stranu (kiblu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on klanja, pa kada je ničičio (pao na sedždu), dodirnuo me je pa sam je podigla (nogu), pa kada je ustao, pružila sam je (opet).

PRIČAO NAM JE Mahmud, pričao nam je Šebabete, pričao nam je Šubete od Muhameda, sina Zijada, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on klanjao (jednu) molitvu (i iza toga) je rekao:

"Zaista đavo se izložio (pokazao se) meni, pa je nasrnuo na mene (da) prekine molitvu meni, pa je omogućio meni Allah njega (tj. dao mi je vlast i moć nad njim), pa sam ga pritisnuo. A zaista već sam pomišljao da ga svežem uz (jedan) stup (stub tako) da osvanete pa (da) gledate k njemu (tj. u njega), pa (tj. ali) sam se sjetio govora (tj. riječi) Sulejmana (Salamona, sina Davidova) - njemu mir! - (koji je rekao): "Moj Gospode, pokloni meni vlast (takvu koja) ne treba (ni) za jednoga (čovjeka) poslije mene...", pa je vratio njega (đavola od mene) Allah protjerana (odbijena, maršnuta)." Zatim je rekao Nadr, sin Šumejla: "fe zeattuhu"

(taj izraz je) sa (slovom) "z", to jest (to znači): pa sam ga davio, a (neki su to pričali sa izrazom:) "fe da'aattuhu" (a taj izraz ima slično značenje kao i izraz) iz govora Allaha, uzvišen je (On): "Jevme juda'uune...." (a izraz "juda'uune" znači kao i "judfeune", pa se zato dalje kaže) to jest: "judfeune": odbijaju se (a s tim se hoće da kaže da: "fe da'aattuhu" znači "fe defa'tuhu": pa sam ga odbio). A pravo je "fe deattuhu", osim (tj. samo) on je tako rekao sa pojačanjem (slova) "a" i "t".

GLAVA:

Kada se spasila (sveze-sveza, uzice-uzica, tj. kada se pustila, odriješila; ili: kada je pobjegla) jahalica-jahaća životinja (čovjeku dok je on) u molitvi (šta će da čini?).

A rekao je Katadete: Ako se uzela (klanjaču) njegova odjeća, slijediće (tj. goniće) kradljivca, a ostaviće molitvu.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, rekao je: pričao nam je Ezrak, sin Kajsa:

Bili smo u Ehvazu (i) borimo se (ratujemo) protiv Harurija (jedne grupe Haridžija). Pa dok sam ja (bio, stajao) na padini (jedne) rijeke, kadli (jedan) čovjek klanja, a kadli uzda njegove jahalice-jahaće životinje u njegovoj ruci! Pa je počela jahalica (da) se prepire (sa) njim (tj. da se otima od njega), i počeo je (on da) je slijedi (da ide, da se pomiče za njom u molitvi). Rekao je Šubete: On (taj klanjač bio) je Ebu Berzete Eslemija. Pa je počeo (jedan) čovjek od Haridžija (da) govori: "Bože moj, učini sa ovim starcem (tj. kazni ovoga starca što ostavlja molitvu zbog konja)!" Pa pošto je otišao (sa molitve taj) starac, rekao je: "Zaista ja sam čuo vaš govor, a zaista ja sam ratovao (u društvu) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, šest ratova (borbi), ili sedam ratova ili osam i prisustvovao sam njegovom olakšanju (svojim sljedbenicima u vezi molitve i drugih propisa). I zaista ja ako sam bio (takvoga postupka da) se vraćam sa svojom jahalicom (da se s njom natežem), draže je (to) k meni od (toga) da ju (da je) pustim (da) se vrati k njezinom (k svome) običnom mjestu (mjestu gdje je ona običana, gdje je obično, da pobjegne u ispašu dok ja klanjam) pa (da) bude teško meni (tj. pa da mi dotuži pješačenje do kuće; koja mu je bila daleko od toga mjesta)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, od Urveta, rekao je: rekla je Aiša:

Potonulo (tj. Pomrčalo, pomračilo) je Sunce, pa je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je čitao (učio, tj. pa je pročitao u molitvi jednu) dugačku suru (poglavlje iz Kur'ana), zatim se naklonio (učinio pregib-rukju') pa je oduljio, zatim je podigao (uspravio) svoju glavu (vratio se sa rukju'a na stajanje), zatim je počeo (da uči) drugo poglavlje, zatim se (ponovo) naklonio (učinio rukju') dok je izvršio (ili dok nije izvršio naklon-rukju') i ničičio je (i tek je onda učinio sedždu). Zatim je to (slično) činio u drugome (naklonu, rekjatu, tj. stajanju), zatim je rekao: "Zaista njih dvoje (tj. pomrčanje, pomračenje Sunca i Mjeseca) su dva znaka od znakova Allaha, pa kada ste vidjeli (tj. kada vidite) to, pa klanjajte (tako) da se razbije (dok se ne razbije, rastjera, odstrani neugodnost) od vas. Zaista već sam vidio u ovome mome mjestu (gdje stojim) svaku stvar (što) se meni obećala ona, čak sam zaista već vidio (da) hoću da uzmem (jedan) grozd iz raja kada (tj. u času kada) ste me vidjeli (da) sam počeo (da) se proturam (tj. da stupam naprijed). I zaista sam već vidio pakao (u takvoj slici da) razbija (lomi) neki (dio) njega nekogega (tj. sam sebe razbija, lomi, ruši od velike žestine) kada ste me vidjeli (da) sam se pomicao nazad; i vidio sam u njemu (u paklu) Amra, sina

Luhajja, a on je (onaj) koji je dao da idu (kuda god hoće deve, kamile koje se zovu "saibe" (ili: koji je ustanovio ime devama, kamilama koje se zovu "saibe")."

(Deva, kamila koja se zvala "saibetun" množina "sevaibu" je deva koju su zavjetovali idolopoklonici kipovima, idolima ako im ozdravi bolesno lice u kući, ili ako dođu sa putovanja živi. Takvu devu su pustili da ide kuda hoće: da pase gdje hoće i da pije vodu gdje god hoće sve do svoje smrti. Takvu devu nisu muzli i njeno mlijeko je koristilo samo njeno mlado, ili se moglo izuzetno samo za goste pomusti. Slično se postupalo i sa devom koja uzastopno odevi desetero ženske devčadi.)

GLAVA

(onoga) što se dozvalja (dozvoljava) od pljuvačke i puhanja u molitvi.

A spominje se od Abdullaha, sina Amra, (da) je puhao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u svome ničičenju (na sedždi) u pomrčanju (tj. u molitvi pri pomrčanju, pomračenju Sunca).

(Pod puhanjem se misli na odhukivanje, izgovaranje uzvika: uh, uh!)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad od Ejuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio slinu (šlajm) u Strani (prema kibli) bogomolje pa se rasrdio (naljutio) na pripadnike bogomolje (tj. na prisutne u bogomolji) i rekao je:

"Zaista je Allah prema jednom (od) vas, pa kada je bio (tj. kada bude jedan od vas) u molitvi, pa neka nipošto ne pljuje! Ili je rekao: "Neka nipošto ne hraće (ne izbacuje šlajma za vrijeme molitve)!" Zatim je sišao (sa govornice) pa ju je ostrugao (uklonio) svojom rukom. A rekao je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice (s njima): "Kada je pljuvao (tj. Kada pljuje) jedan (od) vas, pa neka pljuje na svoju lijevu (stranu)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete, rekao je: čuo sam Katadeta (da priča) od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je bio (tj. Kada bude jedan od vas) u molitvi, pa zaista on se sašaptava (tajno govori) sa svojim Gospodom, pa neka nipošto ne pljuje preda se, a ni na svoju desnu (stranu), ali (može, tj. nego može pljunuti) na svoju lijevu (stranu) pod svoju lijevu nogu."

GLAVA

(onoga) ko je pljeskao neznajući od ljudi u svojoj molitvi, nije se pokvarila njegova molitva (zbog pljeskanja).

O njemu (tj. O tome navedenom postupku pričao) je Sehl, sin Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Kada se reklo klanjaču: "Proturi se (Stupi naprijed)!" ili: "Pričekaj!", pa je pričekao pa nema štete (nema grijeha, greške).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kjesira, izvijestio nas je Sufjan od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili su ljudi (običaja da) klanjaju (tj. klanjavahu, klanjali su) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a oni su zavezivači pokrivača (donjih odjeća zbog uzroka) od malenosti (kratkoće - zavezivali su ih, vezali su ih) na svoje vratove. Pa se reklo ženama: "Ne podižite svojih glava (tj. zadržite se u stavu ničice-na sedždi malo duže tako) da se izjednače (tj. dok se ne usprave) ljudi sjedeći (oni, tj. da sjednu, dok ne sjednu kada se podignu iz stava ničice-sa sedžde, pa tek vi onda podižite svoje glave)."

(To znači: "Pričekajte vi, žene, na ničici- sedždi." One su pričekale i to im nije štetilo njihovoj molitvi.)

GLAVA:

Neće vratiti pozdrava (tj. Neće odgovarati na pozdrav) u molitvi.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Ebu Šejbeta, rekao je: pričao nam je Ibnu Fudajl od Aameša, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (sina Mesuda), rekao je:

Pozdravljah Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u molitvi, pa odvrtao meni (tj. odgovarao mi na pozdrav). Pa pošto smo se vratili (iz Abesinije), pozdravio sam ga pa nije vratio meni (tj. nije mi odgovorio na pozdrav dok je bio u molitvi) i rekao je (poslije završetka molitve): "Zaista u molitvi je posao (zauzetost takva da sprečava svaki dodir i vezu sa ljudima)."

PRIČAO NAM JE Ebu Ma'mer, rekao je: pričao nam je Abdul-Varis, pričao nam je Kjesir, sin Šinzira, od Ata'-a, sina Ebu Rebaha, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Poslao me poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (nekoj) potrebi za njega (tj. u vezi neke svoje potrebe) pa sam otišao. Zatim sam se vratio, a već sam izvršio nju (tj. njegovu potrebu), pa sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam ga pozdravio pa nije vratio meni (pozdrava, tj. pa nije mi odgovorio na pozdrav). Pa je palo u moje srce (ono) što je Allah znajući o njemu, pa sam rekao u svojoj duši (tj. u samom sebi, usebi): Možda je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, naljutio se ("vedžede ala": naljutiti se) na mene (zbog toga što) sam ja usporio njemu (izvršiti potrebu, potrebni posao). Zatim sam ga pozdravio pa nije vratio meni (pozdrava). Pa je palo u moje srce jače (žešće strahovanje) od prvoga puta (nego prvi put). Zatim sam ga pozdravio, pa je vratio meni (tj. odgovorio mi je na pozdrav) pa je rekao: "Spriječilo me da vratim tebi (tj. da ti odgovorim na pozdrav) samo (to što) ja klanjah (što sam klanjao, bio na molitvi)." A bio je na svojoj jahalici-jahaćoj životinji upravljajući se (okrenuvši se, okrenut (k) drugoj strani) osim Strane.

GLAVA

podizanja ruku u molitvi zbog (neke) stvari (koja) je sišla njemu (tj. koja ga je zadesila, koja mu se dogodi za vrijeme same molitve).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Abdul-Aziz od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Stiglo (Doprlo) je poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da Amribnuavfovići u Kuba-u (da) je bilo među njima nešto (neka stvar, tj. neki spor), pa je izašao (da) popravi među njima (odnose, da ih izmiri - izašao je) u (grupi) ljudi od svojih drugova. Pa se zadržao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ovremenila je molitva (tj. a nastupilo je vrijeme molitve), pa je došao Bilal k Ebu Bekjru, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), pa je rekao: "O Ebu Bekjre, zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već se zadržao, a ovremenila je molitva (tj. a nastupilo je vrijeme molitve), pa da li je tebi (volja, tj. imaš li volju, bi li ti) da predvođiš ljude (u molitvi)?" Rekao je: "Da, ako hoćeš." Pa je podigao (tj. uspostavio) Bilal molitvu (tj. proučio je ikamet), i proturio se (tj. stupio je naprijed) Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, pa je veličao (izgovorio je "Allahu ekjber" počinjuci molitvu i predvođenje u molitvi) za ljude. I (u taj čas) je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ide u redovima (tj. došao je idući između redova), cijepa ih cijepanjem (redove) dok je stao (ili dok nije stao) u (prvi) red. Pa su uzeli (tj. udarili) ljudi u lupanje (rukama, tj. počeli su ljudi udarati, lupati rukama). Rekao je Sehl: lupanje (udaranje rukama) je pljeskanje. Rekao je: A bio je Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, (takav da) se neće obazrijeti u svojoj molitvi. Pa pošto su ljudi umnožili (pljeskanje), obazro se, pa kadli poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je pokazao k njemu, zapovjeda mu (tj. zapovjedajući mu) da klanja (i dalje kao predvodnik). Pa je podigao Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, svoju ruku pa je zahvalio Allahu, zatim se vratio natraške iza njega dok je stao (ili dok nije stao) u red, a proturio se (tj. stupio je naprijed) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao (sa) ljudima. Pa pošto je završio (molitvu), okrenuo se na ljude pa je rekao: "O ljudi, šta je vama kada je pogodila vas (kada vam se dogodila jedna) stvar u molitvi, uzeli ste (tj. počeli ste da se služite) sa lupanjem (rukama, pljeskanjem)?! Lupanje (udaranje rukama, tj. pljeskanje) je samo za žene. Ko (bude u takvoj prilici da) je pogodila (snašla) njega (jedna) stvar (neki slučaj) u njegovoj molitvi, pa neka rekne: "Slava Allahu!" Zatim se obazro k Ebu Bekjru, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao: "O Ebu Bekjre, šta je sprečilo tebe da klanjaš (ili da ne klanjaš) ljudima kada sam pokazao k tebi (da nastaviš)?" Rekao je Ebu Bekjr: "Ne trebaše sinu Ebu Kuhafeta da klanja ispred poslanika (pred poslanikom) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

boka (slabine) u klanjanju (u molitvi, tj. stavljanja ruke na bok u molitvi; ili: uzimanja štapa i oslanjanja na njega u molitvi; ili: skraćivanja u molitvi tako da se izgubi i nestane potrebne smirenosti i pristojnosti u molitvi).

(To su najglavnija značenja riječi "hasr".)

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad od Ejuba, od Muhameda, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio se "hasr" (bok, ili: oslanjanje na štap, ili: skraćivanje) u molitvi (u klanjanju). A rekao je Hišam i Ebu Hilal (pričajući oni to isto) od Ibnu Sirina, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja, pričao nam je Hišam, pričao nam je Muhamed od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranilo se da klanja čovjek stavljajući ruku na bok (na slabine; ili: oslanjajući se na štap u ruci; ili: skraćujući, brzo vršeci da nema smirenosti).

GLAVA:

Promisli (Pomisli) čovjeka na stvar (neku, na nešto) u molitvi.

A rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega: Zaista ja svakako opremam (spremam) moju (tj. svoju) vojsku, a ja sam u molitvi.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mensura, pričao nam je Revh, pričao nam je Umer, on je sin Seida rekao je: izvijestio me Ibnu Ebu Mulejkjete od Ukbeta, sina Harisa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, popodne (ikjindiju), pa pošto je pozdravio (predao selam), ustao je brzo, unišao (ušao) je nekoj (od) svojih žena, zatim je izašao i vidio je šta (se nalazi) u (ili na) licima naroda (ljudi) od njihova čuđenja od (tj. zbog) njegove brzine (žurbe) pa je rekao: "Sjetio sam se, a ja sam u molitvi, (komada) zlata (što je, koje se nalazi) kod nas, pa sam mrzio da omrkne ili prenoći kod nas pa sam zapovjedio za njegovu diobu (tj. naredio sam da se razdjeli siromasima)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukjejra, rekao je, pričao nam je Lejs od Džafera, od Aaredža, rekao je: rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada se pozvalo (tj. Kada se pozove, kad se uči ezan) za molitvu, okrenuo je (tj. okrene) leđa đavo, njemu (se pojavi, tj. on ima) pušćanje (pušćanje) vjetra (prđenje, tako) da neće čuti (da ne čuje) pozivanje (poziv na molitvu-ezan). Pa kada je zašutio pozivač (tj. završio mujezin ezan), došao je (tj. dođe, vrati se đavo). Pa kada se vratilo (pozivanje, tj. kada se počne izgovarati ikamet), okrene leđa (tj. pobjegne ponovo đavo). Pa kada je zašutio (pozivač-mujezin), došao je (tj. dođe, ponovo se vrati đavo) pa je neprestano sa čovjekom, govori mu (nagovara ga): "Sjeti se (onoga) što (je takvo da ga) se ne sjećaše (nebi se toga sjetio čovjek prije molitve tako) da neće znati (tj. da ne zna na kraju čovjek) koliko je klanjao." Rekao je Ebu Selemete, sin Abdurahmana: "Kada je učinio jedan (od) vas to, pa neka ničiči dvije ničice (neka učini dvije sedžde), a on je sjedač (tj. neka ničiči dvije ničice-sedžde sjedeći)." A čuo je njega (ovaj navedeni postupak) Ebu Selemete od Ebu Hurejreta.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Usman, sin Umera, rekao je: izvijestio me Ibnu Ebu Zi'b od Seida Makburije, rekao je: rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega:

Govore ljudi: "Umnožio je Ebu Hurejrete (svoje pričanje od Božijeg poslanika a.s., tj. mnogo toga on priča)." Pa sam sreo (jednoga) čovjeka pa sam rekao: "S čime je čitao (tj. Šta je čitao, učio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sinoć u tmuni (tj. u molitvi tmine, u večernjoj molitvi, jaciji)?" Pa je rekao: "Neću znati (tj. Ne znam)." Pa sam rekao: "Nisi prisustvovao njoj?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "Ali ja ne znam. Čitao je poglavlje tako i tako (to i to)."

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA

(onoga) što je došlo o zaboravu (ili: nesmotrenosti, pogreški, pometnji u molitvi) kada je ustao od dva naklona-rekjata uzakonjene (obavezne molitve, to jest poslije dva naklona-rekjata ne sjedajući na prvome sjedenju).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj, sin Enesa, od Ibnu Šihaba, od Abdurahmana Aaredža, od Abdullaha (on) je sin Buhajnete, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

Klanjao je nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dva naklona-rekjata od neke (od) molitava, zatim je ustao pa nije sjeo (na prvo sjedenje). Pa su ustali ljudi sa njim. Pa pošto je izvršio svoju molitvu i izgledali smo (čekali smo) njegovo pozdravljanje (predavanje selama), veličao je (rekao je "Allahu ekjber") prije pozdravljanja (prije predavanja selama) pa je ničičio (učinio) dvije ničice (sedžde), a on je sjedač (tj. ničičio je sjedeći), zatim je pozdravio (predao selam).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj od Jahja-a, sina Seida, od Abdurahmana Aaredža, od Abdullaha, (on) je sin Buhajnete, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

Zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ustao od (tj. poslije) dva (naklona-rekjata) od podne (namaza), nije sjedio između njih dva (i između dva zadnja naklona-rekjata). Pa pošto je izvršio svoju molitvu, ničičio je dvije ničice (učinio je dvije sedžde), zatim je pozdravio (predao selam) poslije toga.

GLAVA:

Kada je klanjao pet (naklona, rekjata, stajanja).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Hakjema, od Ibrahima, od Alkameta, od Abdullaha (sina Mesuda), bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, klanjao podne (tj. podnevski fard sa) pet (naklona-rekjata). Pa se reklo njemu:

"Je li se povećalo u molitvi (tj. je li se povećao u molitvi broj naklona, rekjata)?" Pa je rekao: "A šta je to (bilo)?" Rekao je (jedan od prisutnih): "Klanjao si pet (rekjata)." Pa je ničičio dvije ničice (učinio dvije sedžde) poslije što je pozdravio (poslije što je predao selam od te molitve, poslije predaje selama).

GLAVA:

Kada je pozdravio (predao selam klanjač) u dva naklona-rekjata ili u tri (tj. na dva ili na tri naklona, rekjata), pa je ničičio dvije ničice (učinio je dvije sedžde) kao (što je) ničičenje (te) molitve (kao sedžde u toj molitvi) ili dulje (od običnoga ničičenja, od običnih ničica, običnih sedždi).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao na je Šubete od Sa'da, sina Ibrahima, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je sa nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, podne, ili popodne (ikjindiju) pa je pozdravio (predao je selam). Pa je rekao njemu Dvoruki: "Molitva, o poslaniče Allaha, je li se okrnjila (tj. skratila)?" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svojim drugovima: "Je li istina što govori?" Rekli su: "Da." Pa je klanjao zadnja dva naklona-rekjata (ili: druga dva naklona-rekjata), zatim je ničičio dvije ničice (učinio je dvije sedžde). Rekao je Sa'd: A vidio sam Urveta, sina Zubejra, (da) je klanjao od sutonske molitve (akšama) dva naklona (dva rekjata), pa je pozdravio (predao je selam) i govorio je, zatim je klanjao (ono) što je ostalo (tj. treći naklon-rekijat), i ničičio je dvije ničice (učinio je dvije sedžde) i rekao je: "Ovako je učinio (ili: činio) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

(onoga) ko nije očitovao (tj. ko nije učio, čitao sastav koji počinje sa Etehhijatu) u dvije ničice (dvije sedžde) zaborava (tj. nije učio Etehhijatu poslije ničica zaborava).

A pozdravio je (predao je selam) Enes i Hasen, a nisu očitovali njih dva (tj. nisu učili Etehhijatu poslije sehvi sedžde). A rekao je Katadete: Neće očitovati (tj. neće učiti Etehhijatu klanjač poslije sehvi sedžde).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, rekao je: izvijestio nas je Malikj, sin Enesa, od Ejuba, sina Ebu Temimeta, Sahtijanije od Muhameda, sina Sirina, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, otišao (sa molitve poslije obavljenoga dijela molitve) od dva (naklona-rekjata) pa je rekao njemu Dvoruki:

"Je li se skratila molitva, ili si zaboravio, o poslaniče Allaha!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Je li rekao istinu Dvoruki?" Pa su rekli ljudi: "Da." Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao druga dva naklona-rekjata, zatim je pozdravio (predao selam), zatim je veličao (rekao "Allahu ekjber") pa je ničičio (učinio sedždu) kao (što je bilo u molitvi) njegovo ničičenje, ili (još) dulje (od ničičenja-od činjenja sedždi u molitvi), zatim se podigao.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad od Selemeta, sina Alkameta, rekao je: rekao sam Muhamedu (sinu Sirina):

"U dvjema ničicama zaborava je (li ima) očitovanje (učenje Etehhijatu)?" Rekao je: "Nije u hadisu Ebu Hurejreta (rečeno da ima, da treba da se uči)."

GLAVA:

Veličaće u dvjema ničicama (sedždama) zaborava (tj. izgovaraće "Allahu ekjber" kada vrši ničice-sedžde zaborava).

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, rekao je: pričao nam je Jezid, sin Ibrahima, od Muhameda, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, jednu (od) dvije molitve večeri (tj. druge polovice dana, jer se izrazom "Ašijjun" nekada naziva i vrijeme poslije prolaza, odnosno prelaženja Sunca kroz tačku kulminacije). Rekao je Muhamed: A najmnogobrojnije (tj. A najpretežnije) moje mišljenje je (da je klanjao) popodnev (ikjindiju) dva naklona-rekjata (umjesto četiri naklona-rekjata), zatim je pozdravio (predao je selam), zatim je ustao k (jednom) drvetu u prednjem dijelu bogomolje pa je stavio (metnuo) svoju ruku na njega. A u (tj. među) njima je (bio) Ebu Bekjr i Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, pa su se plašili (bojali) njih dva da govore njih dva njemu (sa njim). A izašli su brzaci ljudi (tj. oni koji iz bogomolje izlaze prvi između ljudi) pa su rekli: "Je li (Da li) se skratila molitva?" A (tude, tu je bio i jedan) čovjek (što) je zvao njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (nadimkom) Dvoruki, pa je rekao: "Da li si zaboravio, ili se skratila (molitva)?" Pa je rekao: "Nisam zaboravio, a nije se (ni) skratila." Rekao je: "Da, već si zaboravio." Pa je klanjao dva naklona-rekjata, zatim je pozdravio (predao selam), zatim je veličao (rekao je "Allahu ekjber") pa je ničičio (učinio sedždu) kao (što je) njegovo ničičenje (u molitvi), ili dulje (nego u molitvi, dulje nego obično što se obavlja sedžda u molitvi), zatim je podigao svoju glavu pa je veličao, zatim je spustio svoju glavu, pa je veličao pa je ničičio - pao na drugu sedždu - kao njegovo ničičenje (u molitvi), ili dulje (nego u molitvi), zatim je podigao svoju glavu i veličao je.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Aaredža, od Abdullaha, (on) je sin Buhajnete, Esedije, saveznika Abdulmutalibovića, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ustao u molitvi podneva, a na njemu je sjedenje (a trebalo je da obavi jedno sjedenje u polovini molitve). Pa pošto je upotpunio svoju molitvu, ničičio je dvije ničice (učinio je dvije sedžde), pa je veličao (izgovorio je "Allahu ekjber") u svakoj ničici-pri činjenju svake sedžde, a on je sjedač (ničičio je i veličao je sjedeći), prije (je ničičio, prije je učinio sedžde, prije nego) da pozdravi (prije nego da preda selam). A ničičili su njih dvije (ničice-sedžde) ljudi sa njim umjesto (onoga) što je zaboravio od sjedenja. Slijedio je njega (Lejsa) Ibnu Džurejdž od Ibnu Šihaba u veličanju (u izgovaranju "Allahu ekjber").

GLAVA:

Kada nije znao (tj. Kada ne zna) koliko je klanjao: tri, ili četiri (naklona-rekjata), ničičio je (ničičiće) dvije ničice, a on je sjedač (tj. učiniće dvije sedžde, ničice sjedeći). (Jedna napomena: sedžda je ničica.)

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao nam je Hišam, sin Ebu Abdullaha, Destevaija od Jahja-a, sina Ebu Kjesira, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada se dozivalo (tj. Kada se doziva, kada se uči ezan) za molitvu, okrenuo je stražnjicu (leđa, tj. okrene stražnjicu-leđa, pobjegne) đavo, a njemu je (tj. a on ima) pušćanje (puštanje) vjetra (tj. pobjegne prdeći zbog neraspoloženja što se poziva na molitvu) da ne čuje poziva (da ne čuje ezan). Pa kada se izvršio poziv (završio ezan), došao je (tj. vrati se đavo, dođe klanjaču da mu ubacuje razne misli). Pa kada se povratio (poziv, tj. Kada se izgovori drugi poziv-ikamet) za nju (za molitvu), okrenuo je stražnjicu (leđa, tj. pobjegne), pa kada se izvršilo povraćanje (drugo pozivanje-ikamet), došao je (tj. dođe, ponovo se vrati đavo) da se

ispriječi (umetne) između čovjeka i njegove duše (tj. i njegove misli, a to znači da ubacuje u čovjekove misli o molitvi ono što u molitvi ne treba da čovjek misli), govori (đavo čovjeku): "Sjeti se ovako i ovako (ovoga i ovoga) što (tj. čega) se ne sjećaše (čega se ne bi sjetio čovjek prije molitve tako) da trajno (stalno) čovjek ne zna (in: ne) koliko je klanjao. Pa kada nije znao (tj. ne zna) jedan (od) vas koliko je klanjao: tri, ili četiri (naklona-rekjata), pa neka ničiči dvije ničice (pa neka učini dvije sedžde), a on je sjedač (tj. dvije ničice-sedžde sjedeći)."

GLAVA

zaboravljanja u uzakonjenoj (obaveznoj-fard) molitvi i dobrovoljnoj molitvi.

A ničičio je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, dvije ničice (dvije sedžde) poslije svoga nepara (vitra).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista jedan (od) vas kada je ustao (da) klanja, došao je (tj. dođe) đavo pa je pomješao (tj. učinio je nejasnim) njemu (klanjanje tako) da ne zna koliko je klanjao. Pa kada je našao (osjetio) to jedan (od) vas, pa neka ničiči dvije ničice (neka učini dvije sedžde), a on je sjedač (tj. sjedeći)."

GLAVA:

Kada se govorilo (sa klanjačem, tj. kada je neko klanjaču govorio nešto), a on klanja, pa je pokazao sa svojom rukom i slušao je (šta mu se govorilo).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: izvijestio me Amr od Bukjeja, od Kjurejba da su Ibnu Abas, i Misver, sin Mahremeta, i Abdurahman, sin Ezhera, bio zadovoljan Allah od njih, poslali njega k Aiši, bio zadovoljan Allah od nje, pa su rekli:

"Pročitaj (tj. Isporuči, Izruči) njoj pozdrav od nas sviju, i pitaj je od dvama naklonima (za dva naklona-rekjata) poslije (farda, obavezne) molitve popodneva (ikjindije). I reci (ti) njoj: "Zaista mi smo se izvijestili (tj. obavješteni smo) da ti klanjaš njih dva, a već nam je stiglo (tj. saznali smo) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio nju (tu molitvu, taj sunnet od dva rekjata poslije ikjindijskog farda)." A rekao je Ibnu Abas: Udarah ljude sa Umerom, sinom Hataba, od nje (za nju, za tu molitvu, tj. Sprečavah ("darebe an": sprječavati) ljude sa Umerom, sinom Hataba, od nje). Pa je rekao Kjurejb: Pa sam unišao na (razgovor) Aiši, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), pa sam dostavio njoj što (zbog njega, tj. ono zbog čega) su poslali mene. Pa je rekla: "Pitaj Umu Selemu." Pa sam izašao k njima pa sam ih izvijestio o njezinu govoru. Pa su vratili mene k Umu Selemi sa sličnim (onim) što su poslali mene s njim (tj. zbog njega) k Aiši. Pa je rekla Umu Selema, bio zadovoljan Allah od nje: "Čula sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) zabranjuje nju (tu neobaveznu molitvu od dva naklona-rekjata), zatim sam vidjela njega (da) klanja njih dva (ta dva naklona, rekjata) kada je klanjao popodne (ikjindiju), zatim je unišao (pa je počeo da klanja dva naklona-rekjata), a kod mene su (bile neke) žene od Haramovića, od Pomagača. Pa sam poslala k njemu djevojku (možda sluškinju) pa sam rekla: "Stani s njegovu stranu (tj. Stani uz njega), reci mu: Govori ti Umu Selema, o poslaniče Allaha: Čula sam te (da) zabranjuješ ova dva (rekjata, naklona), a vidim te (da) klanjaš njih dva. Pa ako je pokazao (tj.

ako pokaže) sa svojom rukom, pa zadrži se (ozadi, ozada) od njega (tj. iza njega, dok završi ta dva naklona, rekjata jer će ti dati neko objašnjenje)." Pa je učinila djevojka (to tako), pa je pokazao sa svojom rukom, pa se zadržala (ozadi) od njega (tj. pa se zadržala iza njega). Pa pošto je otišao (sa molitve), rekao je: "O kćeri Ebu Umejjeta, pitala si o dvama naklonima (tj. o dva naklona-rekjata) poslije popodneva (ikjindije), a zaista ono (je stvar u tome da) su došli meni (neki) ljudi od (plemena) Abdul-Kajsa, pa su spriječili mene od dva naklona-rekjata koja su (tj. koja se klanjaju) poslije podne (namaza), pa njih dva su ta dva (rekjata)."

(To jest: "Dva rekjata koja sam sada klanjao poslije ikjindije su ta dva rekjata što ih nisam mogao klanjati poslije podne danas zbog zauzetosti.")

GLAVA

pokazivanja (davanja znaka rukom) u molitvi.

Rekao je njega (tj. taj postupak pokazivanja rukom) Kjurejb (pričajući tek navedeni hadis) od Umu Seleme, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Jakub, sin Abdurahmana, od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, Saidije, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (bio jednom u takvoj prilici da) je stiglo njemu da su Amrubnuavfovići (u sporu jer) je među njima bila (neka) stvar, pa je izašao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) popravi (odnose) među njima (tj. da ih izmiri - izašao je) u ljudima sa sobom (tj. u društvu nekih ljudi koje je poveo sa sobom, koji su pošli sa njim). Pa se zadržao (zadržan je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ovremenila se molitva (tj. a nastupilo je vrijeme molitve, a on nije bio još došao natrag). Pa je došao Bilal k Ebu Bekjru, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao:

"O Ebu Bekjre, zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, već se zadržao, a već se ovremenila molitva (nastupilo vrijeme molitve), pa da li je tebi (tj. hoćeš li ti) da predvođiš ljude (da im budeš imamom, imam u molitvi)?" Rekao je: "Da, ako si htio (ako hoćeš)." Pa je podigao (na molitvu ljude, tj. izgovorio je ikamet) Bilal, i proturio se (prošao je naprijed) Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, pa je veličao (tj. izgovorio je "Allahu ekjber", počinjući molitvu i predvođenje) za ljude. I došao je (u taj čas) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ide (tj. idući) u redovima (tj. između redova) dok je stao (ili dok nije stao) u (prvi) red. Pa su uzeli ljudi u pljeskanje (tj. počeli su da pljeskaju rukama). A bio je Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, (takav da) se neće obazrijeti (tj. ne obaziraše se) u svojoj molitvi. Pa pošto su umnožili (tj. pošto su mnogo pljeskali) ljudi, obazro se pa kadli poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je pokazao k njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjeda mu (daje mu znak) da klanja (i dalje kao imam). Pa je podigao Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega, svoje dvije ruke, pa je zahvalio Allahu (na toj počasti), i vratio se natraške iza njega dok je (tj. te je) stao u red. Pa se proturio (prošao, tj. stupio je naprijed) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je klanjao ljudima. Pa pošto je svršio (molitvu), okrenuo se na ljude pa je rekao: "O ljudi, šta je vama kada vas je snašla (zadesila jedna) stvar (slučaj) u molitvi, uzeli ste (tj. udarili ste) u pljeskanje. Pljeskanje je samo za žene. Ko (bude u takvoj prilici da) je snašla njega (neka) stvar u njegovoj molitvi, pa neka rekne: "Slava Allahu!" Jer zaista ono (stvar je takva da) neće čuti njega (ni) jedan (čovjek) kada rekne "Slava Allahu!" (a da će drukčije postupiti) osim (tako da) će se obazrijeti. O Ebu Bekjre, šta je spriječilo tebe da klanjaš ljudima, kada sam pokazao (dao znak) k tebi (da i dalje budeš imam)?" Pa je rekao Ebu Bekjr, bio zadovoljan Allah od njega:

"Ne trebaše sinu Ebu Kuhafeta da klanja pred poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

(Sin Ebu Kuhafeta je Ebu Bekjr, jer ocu Ebu Bekjrovu bilo je ime Ebu Kuhafete.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, pričao mi je Ibnu Vehb, rekao je: pričao nam je Sevrija od Hišama, od Fatime, od Esme, rekla je:

Unišla sam na (razgovor) Aiši, bio zadovoljan Allah od nje, a ona klanja stojeći, a ljudi su stajači (tj. a ljudi takođe klanjaju stojeći oni). Pa sam rekla: "Šta je stvar ljudi (tj. Šta je ljudima)?" Pa je pokazala sa svojom glavom k nebu. Pa sam rekla: "Znak?!" Pa je rekla (tj. pokazala) sa svojom glavom, to jest: "Da."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malikj od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je ona rekla:

Klanjao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u svojoj kući (ili: sobi), a on je tužitelj (bolesti, tužio se na bolest - a to znači: a on je bolestan), sjedeći (tj. klanjao je u kući bolestan sjedeći), a klanjao je iza njega narod (tj. ljudi) stojeći, pa je pokazao k njima, to jest: "Sjedite!" (Dao im je znak da sjednu.) Pa pošto je otišao (sa molitve, završio molitvu), rekao je: "Učinio (tj. Postavio) se vođa samo zato (da) se povodi za njim, pa kada se naklonio (učinio pregib-rukju'), pa naklonite se (i vi), i kada je podigao (glavu, tj. kad se uspravio sa rukju'a), pa podignite (i vi glavu)."